

2021

Ludmila Masol
Olena Gaidamaka
Oksana Kolotylo

4

ARTĂ

CLASA 4

ARTĂ

Ludmila MASOL, Olena GAIDAMAKA, Oksana KOLOTYLO

Ludmila MASOL
Olena GAIDAMAKA
Oksana KOLOTYLO

ARTĂ

manual curs integrat pentru clasa a 4-a a instituțiilor
de învățământ mediu general cu limba moldovenească de predare

Recomandat de Ministerul Învățământului și Științei al Ucrainei

Cernăuți
«Bukrek»
2021

УДК 7(075.2)
МЗ1

Перекладено за виданням:
Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу
для 4-го класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2021. 128 с.: іл.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2021 № 53)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

SEMNE CONVENȚIONALE:

 – sarcini și întrebări;

 – ascultă;

 – imaginează-ți;

 – vizionează;

 – interpretează;

 – generalizare.

Масол Л.М., Гайдамака О.В., Колотило О.М.

МЗ1 Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для
4-го класу з навчанням молдовською мовою закладів
загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2021.
128 с. : іл.

ISBN 978-966-997-045-9 (молд.)

УДК 7(075.2)

ISBN 978-966-11-1176-8 (укр.)
ISBN 978-966-997-045-9 (молд.)

© Масол Л.М., Гайдамака О.В.,
Колотило О.М., 2021
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2021
© Видавничий дім «Букрек»,
переклад, 2021

DRAGI PRIETENII!

Vă invităm să continuăm călătoria în minunata Împărăție a Artelor. Veți avea ocazia să luați cunoștință de arta popoarelor care trăiesc în Ucraina. De asemenea, împreună cu Dorelana și cu Brebenel, precum și cu robotul Med-Art veți efectua călătorii interesante în diferite țări și pe diferite continente. În timpul acestor călătorii veți pătrunde în lumea bogată a sentimentelor și retrăirilor umane, exprimate în opere de artă ale diferitor popoare. Pas cu pas veți însuși tainele artei și iscusința de a reda dispozițiile și gândurile voastre în propria creație.

Deci, să pornim într-o călătorie interesantă și captivantă în lumea creației!

Autoarele

1. SUNTEM COPIII TĂI, UCRAINĂ!

1. ADMIRĂM FRUMUSEȚEA PĂMÂNTULUI

Ne-am născut pe minunata planetă Pământ, într-un ținut blagoslovit – în Ucraina. Aici sunt munți și stepe, râuri și mări, câmpuri și păduri. Însă, principala bogăție sunt oamenii harnici și talentați, cu suflet luminos și buni la inimă.

Legendele povestesc despre harul unic, cu care Dumnezeu a înzestrat poporul nostru – cântecele.

Imaginează-ți muzica, în ritmul căreia dansează fetele ucrainene din tablou. Caracterizează această muzică. Ce te-a uimit în această compoziție?

Cântecele ucrainene sunt foarte diverse! Există melodii cu diapazon larg, melodioase, aidoma largului de stepă, dar sunt și ritmice, repezi ca izvorul de munte. Primele te calmează, celelalte te înveselesc.

Cântece populare ucrainene: „În livada cu vișini” («Ой у вишневому садочку») (CNA „G. Veriovka”). „Huța, huța” («Гойда, гойда, гой») (N. Matvienko). „A spus Soloha: vino, vino” («Казала Солоха: прийди, прийди») (Teatrul muzical „Izvoarele”).

 Ce sentimente ți-a trezit muzica? Caracterizează cântecele pe care le-ai ascultat. Care din ele răsună a capella? De care gen al cântecelor populare ucrainene, după părerea ta, ține fiecare din aceste creații. Argumentează-ți părerea.

calendaristice rituale

de viață

de glumă

lirice

istorice

Prelucrarea melodiilor populare (укр. обробка народної мелодії) – înseamnă transformarea melodiei populare cu o voce pentru a fi interpretată de o componentă diferită de interpreți (ansamblu, cor, etc.).

A capella (укр. а капела) (din italiană – a cappella) – cântare fără acompaniament instrumental.

„Planeta mea cu ochi albaștri” («Моя планета синьоока») (muzică *O. Ianușkevyci*, versuri *N. Pogrebniak*), suplimentul cu note, pag. 119.

Interpretează cântecul. Creează pentru el însoțire sonoră (aplauze, detalii Lego, la instrumente muzicale).

„Ucraina mea” («Україно моя») (grupul NAVSI100).

Notele muzicale

Cântecele sunt interpretate cu acompaniament instrumental sau a capella. Pot să cânte soliști, ansambluri, coruri.

solist

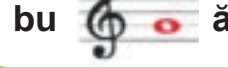
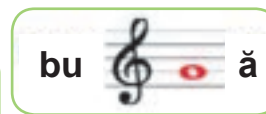
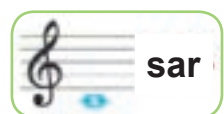
ansamblu

cor

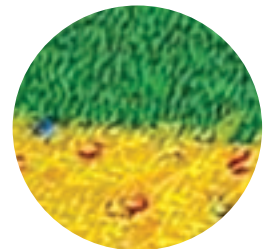
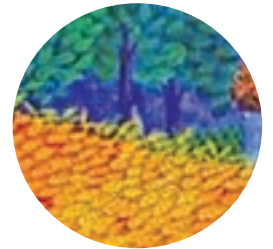
Amintește-ți de scrierea notelor pe portativ. Rezolvă rebusul și alcătuiește propoziții cu aceste cuvinte.

1. ADMIRĂM FRUMUSEȚEA PĂMÂNTULUI

Frumusețea naturii este redată de pictori în tablourile lor prin diversitatea culorilor, liniilor și formelor. Culoarea nu numai că poate „povesti” despre un anumit obiect, dar poate trezi și anumite sentimente.

 Amintește-ți cum sunt numite peisajele pictate din natură. *Atrage atenția:* pentru a crea spațiul, pictorița parcă a împărțit convențional tabloul în părți – *planuri*. Ce a redat ea în planul care e mai aproape de noi și în cel din mijloc? Dar ce a desenat pe planul din spate? Examinează fragmentele tabloului: care din ele țin de planul apropiat (din față), de cel din mijloc și de planul din spate? Cercetează schimbările din imagini.

 Pentru a reda perspectiva spațiului în peisaj, cele zugrăvite sunt împărțite convențional în *planuri*: *planul apropiat (din față), de mijloc, din spate*.

Artele vizuale

Pentru recrearea perspectivei în spațiu, planul din față este desenat mai detaliat, mai pronunțat, în culori mai vii. Obiectele, îndepărtate de vizitator, sunt micșorate în dimensiuni, capătă nuanțe reci, mai întunecate.

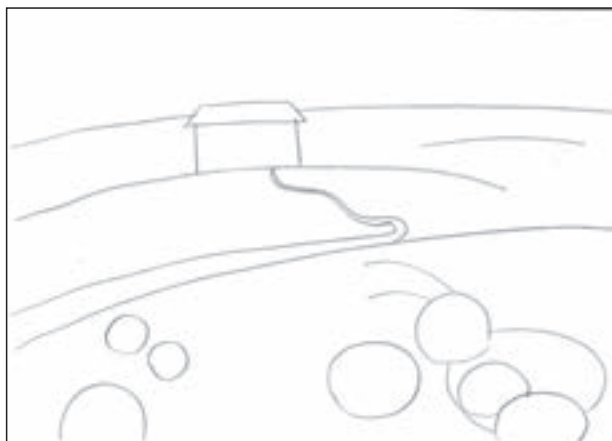

Brebenel a zugrăvit un copac în planurile din față, de mijloc și din spate.

Caracterizează cele redată pe diferite planuri ale tabloului. Explică prin ce ele se deosebesc.

Desenează compoziția „Recolta gustoasă”, redă perspectiva (acuarelă).

În timpul liber desenează plante: din pridvor, în parc, de pe balcon.

2. ADMIRĂM FRUMUSEȚEA PĂMÂNTULUI (continuare)

Admirând diversitatea naturii Ucrainei, oamenii de artă recrează frumusețea ei atât în chipuri realiste, cât și în chipuri decorative generalizatoare.

? Cum este zugrăvit chipul fetei-Ucraina? Povestește ce se poate afla despre ținutul natal din aceste tablouri.

În cântecele populare și în creațiile compozitorilor, de asemenea, este proslăvită frumusețea pământului ucrainean.

🎧 *Denys Sicinski. „Pământul meu”* («Чом, чом, земле моя») (Dmytro Gnatiuk). *Igor Șamo. „Trei sfaturi”* («Три поради») (grupul „Strunele inimii”) (*la alegere*).

📺 „În ritmul inimii” («У ритмі серця») (Ruslana și copiii).

? Chibzuieste asupra conținutului cântecelor. La dorință interpretează împreună cu solista și cu grupul de copii cântecul „În ritmul inimii”.

ÎN RITMUL INIMII (У РИТМІ СЕРЦЯ)

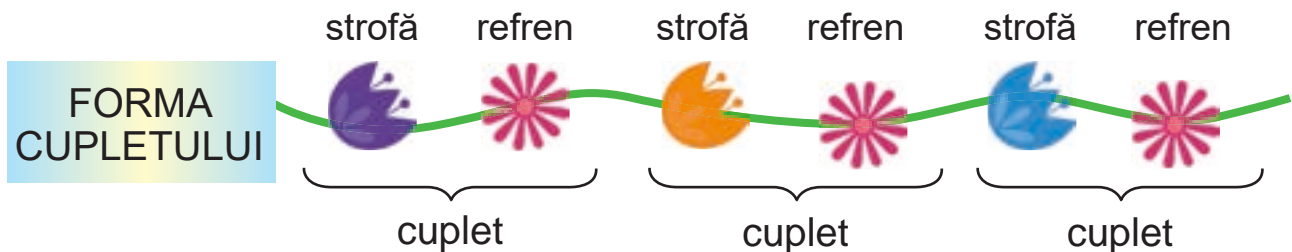
Muzică *Ruslana Lyjyciko* Versuri *Saško Polojynski*

Є у кож-но-го з нас лай-ла-ла-ла, в сер-ці мрі-я сво-я! Зна-ю
я, зна-єш ти, лай - ла - ла - ла, це не сон. То при-
йшов но-вий час, лай - ла - ла - ла, зна - єш ти, зна-ю я: до - с'яг-
ну - ти ме - ти, лай - ла - ла - ла, мож - на тіль - ки ра - зом!

Notele muzicale

Știi deja: cântecele au formă de cuplete. Explică ce se repetă în cuplete.

Dă exemple de cântece pe care le cunoști. Determină dacă ele au refren. Explică.

Lucrul în grupuri. Împreună cu prietenii interpretează ritmul poeziei. Înțelegeți-vă, care rând va fi interpretat solo, iar care – în ansamblu.

Planeta Pământ – a noastră casă,
De-aproape, de departe ești frumoasă.
Te-admiră planetele prinse-n horă:
„Ești ca o zână tu, a noastră soră!”

Propune un rând despre visul tău la cântecul „În ritmul inimii”.

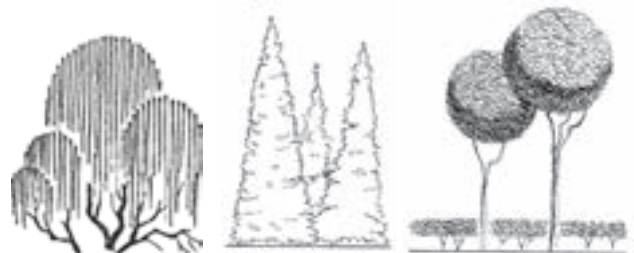
2. ADMIRĂM FRUMUSEȚEA PĂMÂNTULUI (continuare)

Din copilărie iubim să ne odihnim în sânul naturii: în pădure sau în câmp, pe malul râului sau a lacului. Toți trebuie să țină cont de faptul că natura trebuie ocrotită. Doar atitudinea grijulie față de resursele naturale este o cheazășie a sănătății noastre și a generațiilor viitoare.

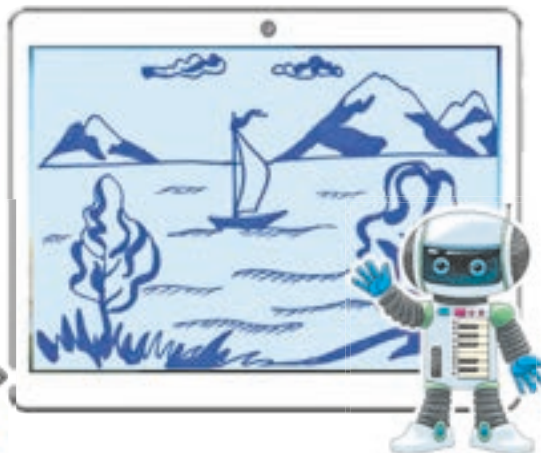

? De ce planeta este îngrijorată? Asupra căror probleme atrage atenția pictorului? Discută cu prietenii de ce trebuie ocrotit Pământul. Închipuie-ți că acesta este o bandă desenată. Alcătuieste un text la fiecare desen.

Cu ajutorul mijloacelor grafice de exprimare oamenii de artă redau obiectele din natură. Aceste mijloace sunt punctele, liniile, hașurile, petele.

 Privește cum prietenii noștri au redat frumusețea mediului înconjurător. Ce mijloace grafice a folosit fiecare dintre ei?

 Folosind mijloacele grafice de exprimare, creează chipul copacului: „Mesteacănul gingaș”, „Stejarul viguros”, „Plopul grațios” (creioane colorate, pastel). Formați din desenele voastre compoziția colectivă „Ocrotiți copacii – plămâni verzi ai planetei!”.

 Încearcă împreună cu Med-Art să desenezi copaci la calculator și pe planșetă.

3. DĂINUIREA ARTEI ÎN VEACURI

Arta întotdeauna merge în pas cu timpul! Melodiile populare și instrumentele muzicale populare nu sunt o amintire din timpurile vechi. Ele ne bucură cu sunetele lor și pe noi în viața de toate zilele.

NAONI. Instrumentele populare ucrainene străvechi – cobza, lira roșii. *Antonio Vivaldi*. „Furtuna” din suita „Anotimpurile” (grupurile-cover contemporane B&B Project (băian și bandură). Gorlyția-ART Vivaldi. Storm (solo – țambale)).

Împărtășește-ți impresiile emoționale de la muzica ascultată. Ce instrumente cunoscute ție au răsunat în prelucrările contemporane și în versiunile-cover? Care dintre ele au fost redat în imaginile muzeului și în tablouri? Chibzuiește de ce aceste instrumente populare au fost onorate pe monedele ucrainene.

Versiunea-cover (укр. кавер-версія) în muzica populară înseamnă o interpretare nouă, o prelucrare originală (o tratare creativă) a unei cunoscute piese muzicale.

CÂNTEC VESEL (ВЕСЕЛА ПІСЕНЬКА)

Muzică și versuri I. Tanciak

Приспів

Хай пі-сень-ка ве-се-ла на За-хід і на Схід ле-тить в міс-та і се-ла, не-
се, не-се при-віт. Не - хай ї-ї спі-ва - ють до - рос-лі і ма-лі, у -
сі, хто лю - бить піс - ню на зем - лі!

Notele muzicale

În afară de interpretarea solo, muzica poate fi cântată și interpretată la instrumente de câțiva interpreți: doi – *duet*, trei – *trio*; patru – *cvartet*.

DUET

TRIO

CVARTET

În timpul liber încercă să crezi instrumente muzicale zgomotoase după model sau inventează o variantă proprie.

3. DĂINUIREA ARTEI ÎN VEACURI

Brebenel, Dorelana și Med-Art, călătorind prin țara noastră, au luat cunoștință de arta decorativă aplicată. Ei au făcut o descoperire proprie: această artă este contemporană. Pictorii profesioniști zugrăvesc obiectele de artă în tablourile lor.

Cum poate fi numit tabloul (din stânga)? Chibzuieste, oare ne folosim noi, în viața cotidiană, de articolele de artă decorativă aplicată. Dă exemple. Explică. Articolele căror genuri ale artei decorative aplicate sunt prezente în acest tablou?

pictura

încondeierea ouălor

broderia

incrustarea în lemn

olăritul

țesutul

păpușa populară

Arta decorativă aplicată (укр. декоративно-ужиткове мистецтво) este arta de a confecționa și a înfrumuseța artistic obiectele de uz casnic.

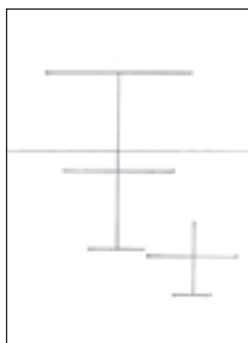
Artele vizuale

Pentru a crea impresia volumului unui obiect pe plan trebuie:

- să fie determinate părțile luminoasă și întunecată ale lui;
- să fie create, cu ajutorul hașurilor, intensitatea diversă a luminii și umbrei pe obiectul zugrăvit;
- să fie desenată umbra obiectului.

Varianta 1. Desenează natură moartă (*materiale grafice*).

Varianta 2. Creează pe masă natură moartă, folosind diferite obiecte de uz, fotografiază cu ajutorul telefonului. Distribuie imaginile prietenilor.

Excursie virtuală la Muzeul național de artă decorativă populară ucraineană.

Găsește în viața de zi cu zi mostre ale artei decorative aplicate. Chibzuiește dacă ele sunt contemporane.

4. DĂINUIREA ARTEI ÎN VEACURI (*continuare*)

Arta l-a însoțit pe om în decursul veacurilor. Oamenii întotdeauna au cântat, au dansat, au cântat la instrumente muzicale.

În diferite timpuri au fost populare diferite instrumente muzicale. De exemplu, cândva în Ucraina era răspândită cobza, iar în timpurile noastre este populară bandura. Sau, la început oamenii erau captați de interpretarea la clavecin, mai apoi – de interpretarea la pian, iar în prezent – la sintetizator.

Sintetizatorul este un calculator muzical cu posibilități enorme, care poate reproduce diferite sunete, timbruri, dinamica. Sintetizatorul este folosit atât în ansamblu, cât și ca instrument solo.

Johann Sebastian Bach. Preludiul do major din piesa „Clavecinul bine temperat”, op.1 (clavecin, pian și sintetizator).

Compară cum sună preludiul la diferite instrumente de tastatură.

Ce instrumente muzicale vezi pe tablou? Chibzuiește: sunt oare ele populare în prezent. Dă exemple.

Sintetizator

Clavecin

BOGĂȚIA LIMBII (МОВА БАРВІНКОВА)

Muzică M. Jableak Versuri Iu. Dragun

Помірно

1. У - кра - їн - ську рід - ну мо - ву бать - ки да - ру - ва - ли,

че - рез все жит - тя лю - би - ти ї - ї на - ка - за - ли.

Robotul Med-Art te invită să experimentezi cu diferite capacități ale sintetizatorului.

Creează versiunea-cover a cântecului „Bogăția limbii” („Мова барвінкова”).

Interpretare la „pian” cu picioarele.

Lucrul în perechi. Joaca „Instrumente muzicale din diferite veacuri”. Găsiți „rudele” instrumentelor muzicale. Uniți imaginile corespunzătoare.

Urmărește în diferite surse, cum s-au schimbat instrumentele muzicale în diferite timpuri. În timpul liber discută despre aceasta cu prietenii.

4. DĂINUIREA ARTEI ÎN VEACURI (*continuare*)

În diferite timpuri s-au schimbat și preferințele în arta plastică. Ne-am obișnuit că natura moartă, în majoritatea cazurilor, este un gen cu compoziții aproape neschimbate. Însă, în arta contemporană te poți aștepta la orice surprize și transformări miraculoase...

Găsește denumiri pentru tablouri. Care dintre ele pot fi considerate natură moartă? Care dintre ele este mai vechi? Argumentează. Numește obiectele, zugrăvite în natura moartă.

Natură moartă (укр. *натюрморт*) – zugrăvirea florilor, legumelor și fructelor, obiectelor de uz în arta plastică.

Artele vizuale

Amintește-ți *regulile compoziției*:

- obiectele mari sunt plasate în spatele celor mici;
- obiectele, plasate mai aproape, sunt zugrăvite în partea de jos, cele care sunt mai departe – în partea de sus;
- obiectele care sunt mai aproape pot parțial să le acopere pe cele situate mai departe.

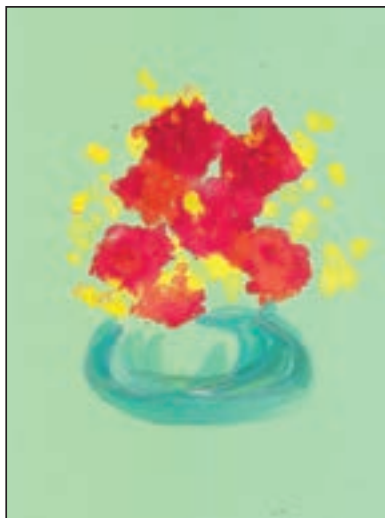

Varianta 1. Citește poezia și creează natură moartă (*aplicație*). Înfrumusețează-o cu paiete.

Pentru băieții și fete voi desena fructe din pomete.
Și-un buchet, o tortă cât o roată – natura moartă-i minunată.

Varianta 2. Desenează natură moartă (*guașă*). Zugrăvește pe o peliculă, adăugând în culori săpun. Suprapune pelicula pe o foaie umedă și apasă, obținând o imprimare. Conturează detaliile cu penelul.

Încearcă să crezi o natură moartă cu ajutorul programului computerizat pentru desen Paint 3D.

5. ARTA ȘI SĂNĂTATEA

Ucrainenii, ca și multe alte popoare, iubesc nu numai să cânte, dar și să danseze. Dansurile te înviorează, îți ridică dispoziția și starea generală, dezvoltă de minune coordonarea mișcărilor. De obicei, dansurile populare ucrainene – kozaciok, arcanul, răsucita etc. – au un caracter foarte vioi. Și, poate, în aceasta și constă secretul „tineretii lor veșnice” – ele sunt populare și astăzi. Dansatorii au o formă fizică excelentă, doar executarea unor mișcări de dans cere o anumită abilitate, putere și rezistență.

Ansamblul Național Emerit de Dansuri al Ucrainei „P. Virski”. Fragment din concert și de la repetiție.

Discută cu prietenii care calități ale omului ajută la formarea artei coregrafice. Cum influențează ea asupra sănătății?

НОРАК (ГОПАК)

Muzică O. Zlotnyk Versuri L. Iamkovoï

Що б зро-бить та-ке ве - се-ле, щоб в у-сіх-у-сіх о - се-лях
ді - ти ра-діс-ні бу - ли? Ну - мо! Ра - зом по-ча - ли!
Приспів
Гей! Гоп, го - па - ка, ось то - бі мо - я ру - ка!
У - зя-ли-ся всі за ру - ки, ви - ще, ви - ще за - каб - лу - ки!

Lucrul în grupuri. Despre ce este vorba în cântec? Discutați cu prietenii textul lui. La dorință interpretați cântecul cu mișcări – aceasta este util pentru sănătate. Ce sentimente vă trezește acest cântec?

tristețe

nemulțumire

liniște

încântare

bucurie

satisfacție

încredere

îngrijorare

Mișcarea „Hopak”

Arta coregrafică

Arcan – dans popular ucrainean pentru bărbați, extins în Vestul Ucrainei. Se execută în cerc, cu diferite figuri, cu toporașe.

În timpul liber află despre genul de sport național „hopak de luptă”. Chibzuieste, de ce el are o astfel de denumire.

5. ARTA ȘI SĂNĂTATEA

O capodoperă a creației populare din Ucraina este *pictura de Petrykivka*, inclusă în lista patrimoniului cultural al omenirii UNESCO. Petrykivka este slăvită prin ornamentele rafinate, cu o gamă largă de culori, care influențează favorabil asupra sănătății omului.

De exemplu, desenele de relaxare după motivele chipurilor picturii de Petrykivka te ajută să-ți ridici dispoziția, să te calmezi.

Compune un dialog imaginar între melc și pasărea fantastică din tablou. Compară emoțiile tale primite de la tablourile în alb-negru și în culori.

Artele vizuale

Există compoziții *închisă și deschisă*. Semnele compoziției închise sunt contururile clare. Compoziția deschisă nu prevede contururi clare.

Spune-i Dorelanei la care tipuri ale compoziției se referă aceste desene.

Amintește-ți de elementele principale ale picturii de Petrykivka: pieptenele, semincioara, nuca, frotiul de trecere. Desenează farfuria din hârtie (*guașă*).

Varianta 1

Varianta 2

Produsele calitative și folositoare sunt importante pentru sănătatea noastră. Creează o compoziție din legume și pomușoare în maniera pictoriței *Tamara Bondar*. Fotografiaz-o.

6. ARTA ȘI SĂNĂTATEA (continuare)

Timpul furtunos și grăbit în care trăim și-a găsit oglindire în compozițiile coregrafice moderne – ritmice și rapide. Arta coregrafică se dezvoltă, apar noi dansuri. Le executăm cu plăcere și, totodată, ne îmbunătățim starea sănătății. Cuvântul „discotecă”, atât de popular astăzi și pe care îl cunoști, provine de la denumirea muzicii ritmice de dans „disco”. Există chiar o profesie modernă – *di gei* (prezentatorul discotecii).

Executarea dansurilor moderne.

Ce dansuri îți sunt pe plac? Ce muzică ascultă semenii tăi?
Ce emoții îți trezesc ilustrațiile?
Presupune ce dansuri execută adolescenții din imagini.

Dansurile dezvoltă de minune mușchii, sistemul respirator și coordonarea mișcărilor, îmbunătățesc dispoziția și bunul simț. La dansurile moderne au loc competiții (de bal, acrobatice) și participanții dispută titlul de cel mai bun dansator.

Mișcarea „*Baby Shark – Versiunea ucraineană*”
(din seria „Cu dragoste față de copii”).

Notele muzicale

Ritmul înseamnă modul de executare a muzicii.

Adagio (încet)

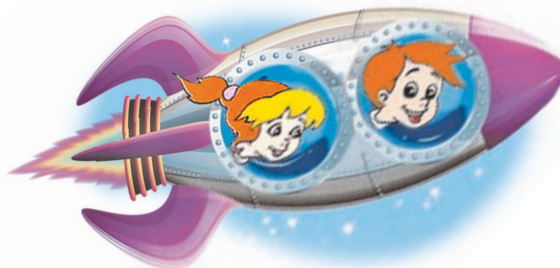
Andante (moderat)

Allegro (repede)

Presto (foarte repede)

Lucrul în grupuri. Executați compoziția coregrafică „Rock ‘n’ roll”. Melodia este executată de învățător (învățătoare) sau de un elev (elevă). Improvizați ritmuri diferite. Inventați mișcări de dans.

Care dansuri sunt populare astăzi în rândurile vârstenilor tăi? În timpul liber fă mai multe mișcări în acompaniamentul muzicii, în deosebi ocupă-te de aerobică. Învăță împreună cu rudele tale dansuri moderne.

6. ARTA ȘI SĂNĂTATEA (continuare)

Natura Ucrainei este foarte bogată! Ea îți oferă o mulțime de emoții pozitive, iar aceasta, după cum se știe, îți îmbunătățește sănătatea. Brebenel, împreună cu Dorelana și Med-Art, în călătoriile lor prin Ucraina au adunat o colecție de fotografii cu peisaje încântătoare și au creat un colaj foto.

Vă invităm cu drag în Ucraina!

Castelul de la Mukacevo

Lacul Sinevir

Cuibul rândunicii

Muzeul
„Oul încondeiat”

Parcul „Sofiivka”

Catedrala Sfânta
Sofia din Kiev

Linia orizontului din peisaje se află la nivelul ochilor. În dependență de aceasta, se poate constata locul urmăririi (fotografierii sau desenării) – de sus sau de jos.

Determină în ilustrații linia orizontului. Chibzuieste din care loc (de sus sau de jos) Brebenel, Dorelana și Med-Art au admirat peisajele. Ce te-a interesat mai mult din aceste peisaje? În timpul liber află mai mult despre aceste locuri din Ucraina.

Colaj (укр. *колаж*) – combinarea mai multor ilustrații într-o compoziție integră. **Colaj foto** (укр. *фотоколаж*) – colaj din fotografii.
Bricolaj (укр. *бриколаж*) – colaj din obiecte.

Varianta 1. Folosind fotografii din reviste ucrainene, creează colaje de diferite forme.

Pentru a crea un colaj foto, trebuie să formezi o compoziție din câteva fotografii pe o foaie de hârtie; să le lipești. Se taie după conturul forme alese (inimă, hartă etc.). Detaliile compoziției se lipesc pe o foaie de carton, în caz de necesitate colajul se pune în ramă și i se dă denumire.

Harta Ucrainei

Ucraina în inima mea

Varianta 2. Creează bricolajul „Călătorii veseli”. Unește în compoziție diferite materiale menajere, fotografii etc.

Află cum poate fi creat un colaj foto din fotografii de familie și cu ajutorul programelor computerizate.

7. ÎN CERCUL PRIETENILOR SLAVI

A călători este captivant și interesant! Îți amintești cum, călătorind, am luat cunoștință de arta Poloniei și Cehiei? Dar știi că limba, obiceiurile și arta polonezilor, cehilor, bulgarilor, belarușilor și ale altor popoare se aseamănă cu cele ucrainene? Explicația este aceea că noi suntem urmașii vechilor triburi slave. Reprezentanții acestor naționalități trăiesc în Ucraina în prietenie și bună înțelegere.

După care muzică dansează copiii din acest tablou – vioaie sau lentă, jucăușă sau melodioasă? Compară costumele naționale ale polonezilor, cehilor (pe păpuși) cu costumul național ucrainean. Fă concluzii.

Mazurca.

Mazurca (укр. *мазу́рка*) – dans național polonez vioi în măsură de trei timpi.

Polca (укр. *по́лька*) – dans vioi și energic în măsură de doi timpi, originar din Cehia, se execută în perechi.

POLCA (ПОЛЬКА)

Muzică și versuri populare

Ся-є вне-бі со-неч-ко, со-неч-ко, зо-ло - те-є
донечко, донечко. Просить вітер хмарочку, хмарочку:
«Гей! Стан - цю - ем по-леч - ку, по-леч - ку!»

În arta popoarelor slave sunt multe asemănări. În deosebi, există multe creații, în care se combină cântecul și dansul. Acestea sunt cântece-dansuri (kolomyika ucraineană, polca cehă etc.).

Polca cehă.

În ce tempo și în ce mod este mai bine să fie interpretat acest cântec? Caracterizează executarea muzicală și coregrafică a dansului.

Notele muzicale

În ritmul melodiei uneori apar schimbări neașteptate. De exemplu, mutarea accentului unei măsurii de pe timpul tare pe cel slab . Un astfel de fenomen în muzică se numește **sincopă**. Ritmul cu sincopă apare des în dansuri, care îi dă mișcării o energie deosebită.

Lucrul în grupuri. O mică cercetare. Executați melodia polcii fără sincopă. Comparați două variante ale ritmului. Cum se schimbă caracterul muzicii? Improvizați însoțirea ritmică, accentuând sincopetele.

În orașul polonez Sopot este o casă ciudată, care parcă se mișcă în ritmul dansului. Găsește în Internet alte edificii neobișnuite. Alcătuiește un storytelling despre arhitectura interesantă.

7. ÎN CERCUL PRIETENILOR SLAVI

Lui Brebenel și Dorelanei le place să călătorească și să admire edificii neobișnuite. Casele împodobite sunt foarte frumoase!

Dorelana desenează casele din memorie, Brebenel le modelează din hârtie. Med-Art are grijă de ecologie, de aceea meșterește case din cutii vechi de carton și din alte materiale menajere.

Ce acțiune este redată în tablou? Ce sentimente trezește ea? Este o redare realistă sau decorativă? Ce forme geometrice folosește pictorul la zugrăvirea căsuțelor?

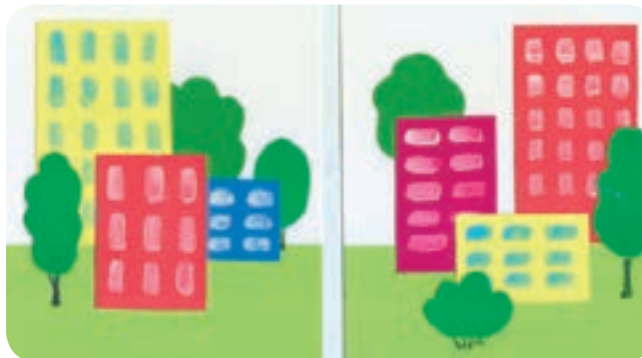

Peisaj urban (укр. міський пейзаж) – peisaj orășenesc.

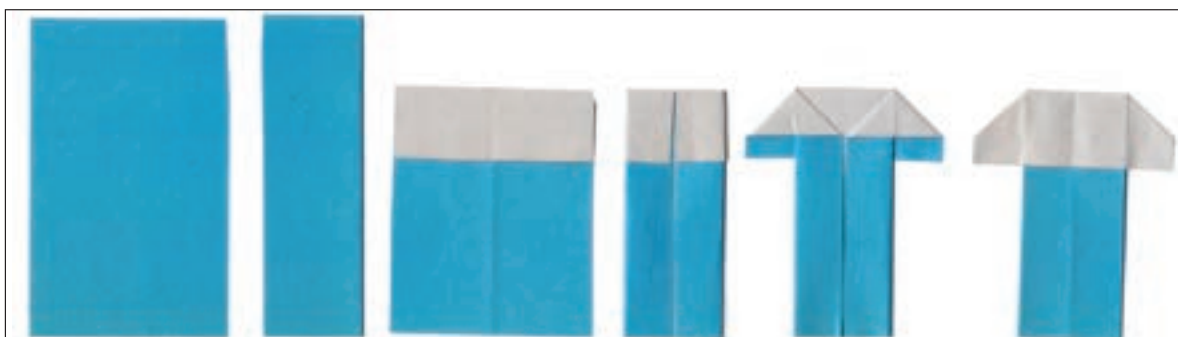

Artele vizuale

Amintește-ți: pentru a crea perspectiva pe un plan, de cele mai multe ori obiectele sunt plasate pe planul din față în așa fel, ca ele parțial să acopere cele care sunt pe planul din spate. Obiectul care este mai aproape de vizitator este zugrăvit în partea de jos, iar cel mai îndepărtat – mai sus.

Creează compoziția „Orașul meu”. Aplică procedeul barajului (*aplicația*).

Examinează imaginile din manuale și găsește imagini cu baraje. Clarifică ce se află mai aproape, și ce mai departe

8. ÎN CERCUL PRIETENILOR SLAVI (continuare)

Ucraina a devenit patrie pentru mulți reprezentanți ai popoarelor slave. Fiecare dintre ei este deosebit, însă în artă au foarte mult comun.

 Fantazează despre visele copiilor din tabloul pictoriței bulgare, Mariana Kalaciova. Care din piesele, pe care le-ai ascultat, poate fi folosită la însoțirea sonoră a prezentării acestui tablou? Explică. Găsește în tablou ritmuri.

 Dans bulgar (Ansamblul „Bolgaran”).
Dansul belarus „Krijaciok”. Cântec de leagăn belarus. Cântec de leagăn bulgar.

 Menționează trăsăturile comune în cântecele de leagăn și în dansurile diferitor popoare slave. „Bate” ritmurile pieselor ascultate.

RITM

Alternanța uniformă a sunetelor de diferite tonalități.

Alternanța uniformă a anumitor imagini.

TUBERCULA (БУЛЬБА)

Cântec-dans popular belarus

Живо

Гар-ні, гар-ні буль-бу з пе-чы у тор-бач-ку
ды на пле-чы, у тор-ба-чку да ня-сі -
ска-жаш «дзя-куй», як з'я-сі.

Interpretează cupletul cântecului cu înscenare. Caracterizează costumul național al belarușilor. Compară-l cu cel ucrainean, ceh, polonez.

Notele muzicale

Ce diversitate de ritmuri există în Împărăția Artelor! Ele au caractere diferite. În *ritm uniform* simțim cum răsună coordonat timpul tare și slab în tact. Acest ritm liniștit te ajută să te relaxezi, să nu fii încordat.

Ritmul muzical devine mai acut, dacă timpul tare continuă, iar cel slab se scurtează . Acesta este *ritmul punctat*. Iar dacă în ritm este sincopă, el devine nedurabil, cu întreruperi (*sincopat*).

Ajută-i pe prietenii tăi, Dorelana, Brebenel și Med-Art, să creeze ritmul dansurilor. Compară caracterele lor.

$\frac{2}{4}$ polca

$\frac{3}{4}$ mazurca

$\frac{4}{4}$ krijaciok

Citește proverbele și explică cum le înțelegi. «Сябры вядомы ў бядзе» (*belarusă*), «Приятел в нужда се познава» (*bulgară*). Chibzuiește dacă în română este un proverb corespunzător.

8. ÎN CERCUL PRIETENILOR SLAVI (continuare)

În orașele din țara noastră sunt primiți cu bucurie oamenii de diferite naționalități. Călătorind, prietenii noștri Dorelana, Brebenel și Med-Art au luat cunoștință de clădiri interesante și încearcă să-și redea impresiile ca adevărați pictori.

Ce dispoziție predomină în acest tablou? Examinează clădirile. Găsește ritmurile, barajele. Oare poate această creație să fie numită „peisaj urban”? Explică. Ce culori a folosit pictorița?

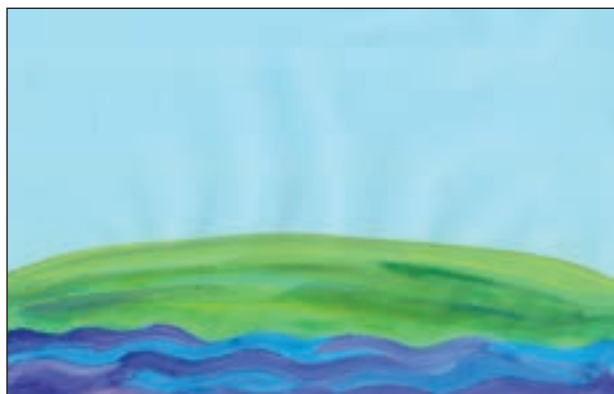

Artele vizuale

În arhitectură ritmul se folosește datorită alternanței diferitor elemente ale construcției – ferestre, balcoane, coloane, arcuri etc. Ritmicitatea poate fi evidențiată prin decor, culoare.

Desenează un peisaj citadin fără a folosi schițarea anterioară. Redă alternanța ferestrelor caselor, copacilor etc. (guașă).

Varianta 1

Varianta 2

În timpul liber, împreună cu prietenii, creează din detaliile constructorului Lego o stradă din oraș, cu alternanța ritmică a elementelor după dimensiuni și culoare.

9. ÎN OSPETE LA UNGURI, ROMÂNII ȘI MOLDOVENII

Pământul ucrainean darnic este și patria ungarilor, românilor, moldovenilor. Aceste popoare harnice au istoria, obiceiurile, tradițiile și arta lor. Pictorul ungar Laslo Kodai și-a exprimat dragostea față de ținutul natal în tablourile-basme neobișnuite și expresive.

? Ce dispoziție îți creează acest tablou? Cărui caracter muzical el corespunde (major sau minor)?

Sub influența melodiilor populare maghiare (ungare) mulți compozitori, reprezentanți ai diferitor naționalități, au creat opere cunoscute în întreaga lume.

 Ferenc Liszt. „Rapsodia ungară nr.2” (interpretează Diord Oraveț, episodul 29 „Concertul pisicilor”, filmul cu desene animate „Tom și Gerri”).

 Johannes Brahms. „Dansul ungar nr.5” (cover pentru vioară Oleksandr Bojyk).

CSARDAS (ЧАРДАШ)

Dans popular maghiar

Гей, да-вай-те ра-зом з на-ми цей та-нок стан-цю-єм вправ-но!

То в о-дин-ці, то по - пар - но, до впо-до-би чар - даш нам.

Urmărește care durate muzicale compun ritmul dansului csardas. Înainte de a însuși melodia, execută ritmul ei. Chibzuiește unde trebuie să respiri în timpul cântării.

Arta coregrafică

Dansul popular maghiar **csardas** este compus din două părți contraste după ritm. Introducerea lentă, lirică este executată de bărbați, care se mișcă în cerc. Ritmul crește treptat, și dansul se încheie cu învârtirea iute a perechilor.

„Limbajul” coregrafiei sunt mișcărilor, fiecare dans având „desenul său”.

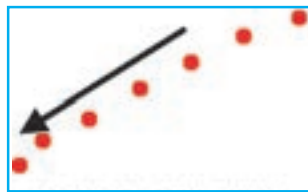
Mișcarea dansatorilor pe scenă

în cerc

semicerc

pe diagonală

Vittorio Monti. „Csardas” (xilofon cu orchestră).

Care momente executate virtuos (cu măiestrie) sau umoristice ți-au plăcut mai mult?

Citește basmul ungar „Țambalele fermecate”. Împărtășește-ți impresiile cu prietenii.

9. ÎN OSPEȚIE LA UNGURI, ROMÂNI ȘI MOLDOVENI

Munții Carpați sunt nu numai în Ucraina. Ei se întind și pe teritoriul Poloniei, Ungariei, României și al altor țări. Pictorii sunt încântați de peisajele montane nemaipomenit de frumoase. Toți acei, care măcar o singură dată au văzut Carpații, ce ating cu piscurile lor cerul, s-au ales cu impresii de neuitat. Munții sunt acoperiți cu păduri seculare, cu iarbă verde și mustoasă, au lacuri albastre, râuri repezi și furtunoase. Anume așa este redat farmecul Carpaților pe pânzele pictorilor.

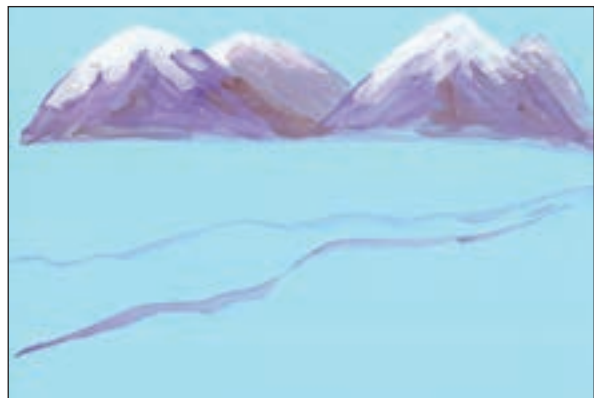

Privește *peisajul montan*. Chibzuiește de ce agest gen de peisaje este numit astfel. Atrage atenția: pe planul din față al tabloului zugrăvirea este mai clară, culorile mai pronunțate. Pe planul din spate (munții) zugrăvirea este ușor spălăcită, culorile capătă nuanțe reci, mai întunecate.

 Compară peisajele. Numește genurile lor.

 Creează un peisaj montan (*guașă, hârtie colorată*).

 Discută cu părinții sau cu prietenii, ce trebuie să se facă pentru ocrotirea frumuseții unice și a bogățiilor Carpaților. Gândiți-vă împreună, cum pot fi antrenate la aceasta rezervele mediilor contemporane.

10. ÎN OSPEȚIE LA UNGURI, ROMÂNI ȘI MOLDOVENI (continuare)

Trăsăturile de caracter ale românilor și moldovenilor sunt exprimate minunat în arta coregrafică. Dansurile lor sunt rapide, înflăcărate, energice.

Moldoveneasca (Ansamblul „Joc”). Dansul românesc „Învârtita” (Corul Național Academic al Ucrainei „G. Veriovka”).

cimpoi

Caracterizează muzica ascultată, mișcările de dans, costumele naționale ale interpreților. Privește cum oamenii de artă au redat dansurile moldovenesc și român. La ce instrumente muzicale este executată muzica?

Instrumentele muzicale, răspândite la diferite popoare din Ucraina, se aseamănă după sunet și după forma exterioară. Însă ele au diferite denumiri.

Asemenea instrumente, cunoscute ție, sunt cimpoiul scoțian, țambalele, fluierul etc.

Alcătuiește melodii pentru textele cântecelor populare maghiare.

1. Vioi, în ritm de dans

2/4

Ве - се - ло жи - ве вів-чар, со - піл - кар, бай - кар, каз - кар.
Ось він став і за-спі-вав про кві - ту - чий рід-ний край.

2. Calm, melodios

3/8

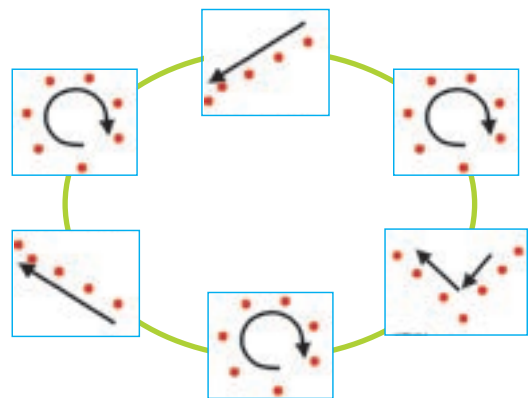
Пташ - ка від - лі - та - є, край наш по - ки - да - є,
Вми - ла - ся сльо - зо - ю: - Ждіть ме - не з вес - но - ю.

Traducere din maghiară Ivan Petroveț

Arta coregrafică

După structură „Moldoveneasca” are formă de rondo. Mișcarea tipică a tuturor dansatorilor în cerc este un fel de refren. În alte episoade dansatorii în perechi execută diferite figuri, formând linii sau cercuri mai mici (aparte femeile și bărbații). Între mișcări sunt multe sărituri vesele, bătăi clare de tocuri.

Mică cercetare: în timpul vizionării dansului „Moldoveneasca” determină tema principală, care se repetă (ridică mâna de fiecare dată, când răsună refrenul). Ce mișcări în acest moment execută dansatorii? Ce se repetă în dans?

În timpul liber creează un lap book – „Instrumentele muzicale ale popoarelor lumii”.

10. ÎN OSPEȚIE LA UNGURI, ROMÂNI ȘI MOLDOVENI (continuare)

Prietenii tăi, Dorelana și Brebenel, cu ajutorul lui Med-Art au întreprins o mică excursie virtuală în Transcarpatia și în Bucovina. Anume aici, alături de ucraineni, trăiesc mulți unguri, români și reprezentanți ai altor popoare. Cel mai mult pe călători i-a impresionat eleganța arhitectonică a clădirilor, porțile din metal ajurate, balcoanele și felinarele cu elemente artistice din metal.

Din cele mai vechi timpuri mâinile de aur ale fierarilor au creat arta *prelucrării artistice a metalului* – făurăria, un gen al artei decorative aplicate.

Examinează articolele de metal din ilustrații. Cum crezi, de ce cunoștințe și iscusință trebuie să dea dovadă meșterii? Determină în care ornamente există simetrie. Numește articolele de metal din viața ta cotidiană. Amintește-ți care genuri de artă decorativă aplicată cunoști.

Artele vizuale

Simetria este foarte larg folosită în artă.

Simetria – plasarea proporțională a părților compoziției față de axă sau de centru. *Asimetria* înseamnă lipsa simetriei.

Elemente simetrice

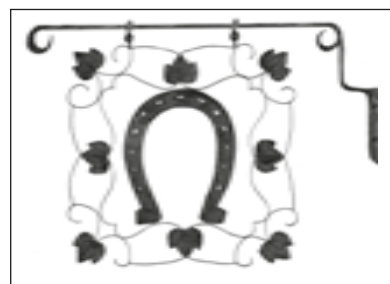

Elemente asimetrice

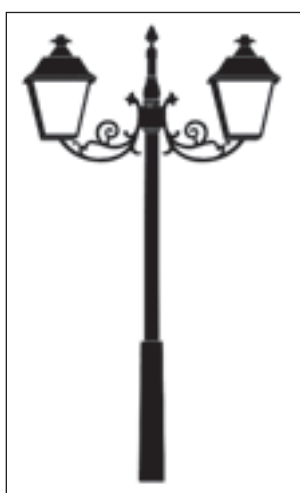

Creează schița unui articol din metal, respectând simetria sau folosind asimetria (*carioci*).

Varianta 1. Schița indicatoarei.

Varianta 2. Schița felinarului.

În timpul liber fotografiază articole artistice de făurărie din orașul sau satul natal.

11. MOTIVE NAȚIONALE ÎN ARTA TĂTARILOR CRIMEENI ȘI GRECILOR

În cercul prietenesc al diferitor popoare, care trăiesc în Ucraina, tătarii crimeeni constituie populația băștinașă din Crimeea, care are o artă interesantă, diversă și originală.

? Ce este zugrăvit în tablou? Examinează diversitatea decorului. Cu care tipuri de ornamente sunt împodobite odaia, articolele de uz?

Pentru muzica tătara crimeeană este caracteristic înfrumusețarea melodiei, care devine asemănătoare unei „dantele”. Mamele le cântă copiilor lor cântece de leagăn, pentru ca ei să crească sănătoși și fericiți. Este interesant faptul că mama se adresează nu micuțului, ca de obicei: „Dormi, copilule, dormi”, dar persoanei a treia cu rugămintea să plece și să nu fie un obstacol pentru fericirea familiei.

🎧 Cântec de leagăn tătaro-crimeean („Menim ulim batyr”).
Cântec popular în interpretarea Djamalei (*fragment*).

📺 Dansul „Emir Djeleal Haitarmasi”.

? Prin ce se deosebesc melodiile tătara crimeeană? Cum se desfășoară dansul? Caracterizează muzica și mișcările dansatorilor.

PRIETENIA ȘI DOSTLUK (ДРУЖБА І ДОСТЛУК)

Muzică L. Djemaleadinova

Versuri M. Pugaci, L. Djemaleadinova, N. Kononenko

Дру-жить бджіл-ка з кві-та-ми, з пта-шко-ю–зо-ря.

Дру-жить лис-тя з ві-та-ми, з па-ру-сом–мо-ря!

Зем-лю зроб-лять каз-ко-ю стіль-ки доб-рих рук,

Крим зі-грі-ють лас-ко-ю друж-ба і дост-лук!

În timpul învățării cântecului încearcă să redai exact desenul lui ritmic. Descrie costumul național al tătarilor crimeeni.

Arta coregrafică

Dansul popular tătaro-crimeean este mândria națiunii. Iată cum a fost el redat pe timbru.

Dansatoarele captivează prin mișcărilor lor lente și învârtiri grațioase. Dansurile bărbătești cu temperament proslăvesc vitejia, puterea, măiestria de luptă.

Copiii de la fragedă vârstă sunt învățați să danseze. Firește, nu toți devin dansatori de succes, dar toți știu să facă mișcări frumoase în ritmul muzicii.

La dorință, cercetează care instrumente muzicale ale tătarilor crimeeni se aseamănă cu cele ucrainene.

11. MOTIVE NAȚIONALE ÎN ARTA TĂTARILOR CRIMEENI ȘI GRECILOR

Articolele decorative și aplicate ale tătarilor crimeeni se deosebesc prin bogăția ornamentelor și coloritul expresiv. Cu ornamente tradiționale, în care prevalează motivele florale, sunt înfrumusețate obiectele de uz: îmbrăcămintea, bijuteriile, covoarele, mobila etc.

Examinează articolele de artă decorativă și aplicată a tătarilor crimeeni. Care forme din natură au devenit bază pentru ornamente și modele.

Ornamentul (укр. *орнамент*) este un desen, format din elemente care se repetă ritmic.

Artele vizuale

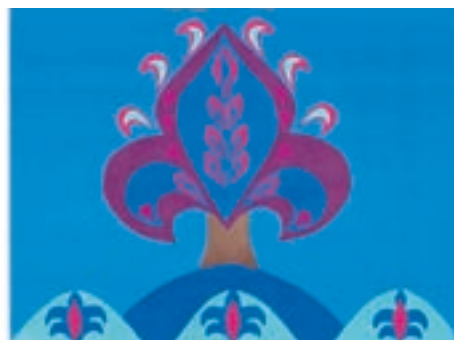
Amintește-ți: ornamentele geometrice sunt compuse din figuri geometrice, cele florale – din imagini decorative ale plantelor. Maeștrii combină diferite elemente și obțin ornamente originale. Deseori elementele ornamentului sunt plasate pe o lentă dreaptă sau ondulată. De asemenea, există ornamente, elementele cărora sunt plasate în jurul centrului în cadrul figurii geometrice (cerc, triunghi, pătrat).

Varianta 1. Creează un ornament pe lentă după motivele tătaro-crimeene (creioane, carioci).

Varianta 2. Creează aplicații în tradițiile tătaro-crimeene (hârtie colorată (stofă)).

Acasă găsește obiecte de uz cu diferite tipuri de ornamente. La dorință fotografiază un articol de artă decorativă aplicată.

12. MOTIVE NAȚIONALE ÎN ARTA TĂTARILOR CRIMEENI ȘI GRECILOR *(continuare)*

În vremurile străvechi grecii, călătorind pe mări, s-au așezat cu traiul pe pământuri noi. Astfel au apărut orașele Olivia (în apropiere de Mykolaiv), Hersones (Sevastopol), Panticapaeon (Kerci), ruinele cărora au fost descoperite în sudul Ucrainei. Aici grecii trăiesc și până în zilele noastre, păstrându-și cultura.

Cel mai cunoscut dans grecesc este *sirtaki*. Adevărata lui executare cere simțul ritmului și al unirii prin mișcări și muzică cu toți ceilalți dansatori.

Med-Art îți propune să efectuezi o excursie virtuală prin locurile grecești, care au existat pe teritoriul Ucrainei în trecutul îndepărtat.

Olivia, Hersones. *Mikis Teodorakis*. „Sirtaki”.

Care este ritmul dansului? Caracterizează mișcările.

Grecia este patria teatrului. În timpurile străvechi actorii evoluau purtând măști. Evoluarea lor era însoțită de cor.

Ruinele teatrului la Hersones

Mască străveche greacă

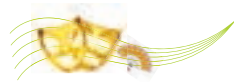
Numește unele componente ale clădirii teatrului pe care le cunoști. De exemplu, orchestra sau scena. Cum crezi, ce înseamnă ele. De care gen de teatru ele țin?

muzical

de păpuși

dramatic

Construcția scenei

Arta teatrală

cortina

scena

fundalul

culisele

Citește textul. Pune denumirea notelor în cuvinte. Care notă a fost folosită mai des? Ce note lipsesc? Creează rebusuri cu ele.

Se c...de că g...cii antici au dăruit lumii multe ...turi. Între ele este și ...tul despre Prometeu, care, fără p...tă, pentru oameni a ...rit să facă mult bine: cu ...rință nu ...că le-a arătat cum se face o barcă, l-a înjugat pe taur, ...rind ca el să le fie de ajutor ...gur ...semănat, le-a arătat metalele și prelucrarea lor, i-a învățat să folosească ...tratare leacuri din plante curative. Nu a ape...t la Zeus, ci a ...bândit focul ...dorința oamenilor.

12. MOTIVE NAȚIONALE ÎN ARTA TĂTARILOR CRIMEENI ȘI GRECILOR (continuare)

Meșterii greci, din cele mai vechi timpuri, au însușit arta *mozaicului*, care este numită „pictură neobișnuită”. Asemenea imagini sau ornamente sunt executate, de obicei, din pietricele mici sau din pietricele marine. Grecii înfrumusețau cu ele podeaua și pereții încăperilor, bazinele și fântânile arteziene. Este o tehnică destul de populară și în zilele noastre, pentru mozaic sunt folosite cioburi de sticlă, de plăci ceramice etc.

Compară gama de culori și ornamentele mozaicurilor din Grecia Antică și celor contemporane. Ce tipuri de ornament sunt aplicate pe mozaicurile vechi?

Mozaic (укр. *мозаїка*) – imagine sau ornament, executat din pietre colorate, sticlă, plăci de ceramică și din alte materiale.

Robotul Med-Art îți propune să ai grijă de ocrotirea mediului înconjurător și să confecționezi un cadou de Anul Nou din materiale menajere (*mozaic, bricolaj* etc.). Pentru compoziție pot fi folosite crupe, căpăcele colorate de la sticlele din plastic, nasturi vechi sau mărgelile, fotografiile etc. Ele pot fi fixate pe o suprafață, acoperită cu un strat de plastilină sau clei, sau unite în alt mod.

În timpul vacanței interesează-te care este prețul termomozaicului pentru copii în magazinele-internet. Află, ce sumă din bugetul familiei poate fi economisită, dacă ai folosi pentru mozaic deșeurile menajere.

VERIFICĂ-ȚI CUNOȘTINȚELE OBȚINUTE

Sarcinile Dorelanei

1. Unind imaginar puzzle, determină genurile cântecelor populare ucrainene. Dă exemple.

2. După desene, numește cum sunt interpretate creațiile vocale.

3. Alege și numește instrumentele populare ucrainene.

4. Determină, dansul cărui popor este fiecare din aceste creații.

hopak

sirtaki

polca

bulba

mazurca

arcan

Sarcinile lui Brebenel

1. Explică ce înseamnă colaj.

2. Determină care dintre ilustrații prezintă peisaje montan și urban.

3. Cum pot fi redade în compoziție perspectiva, planul? Explică prin exemple.

4. La care genuri ale artei decorative aplicate aparțin aceste articole?

Sarcinile Dorelanei și ale lui Brebenel

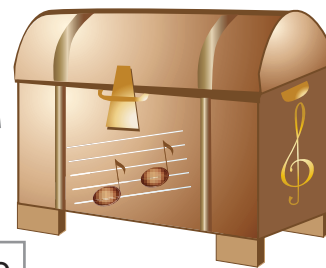
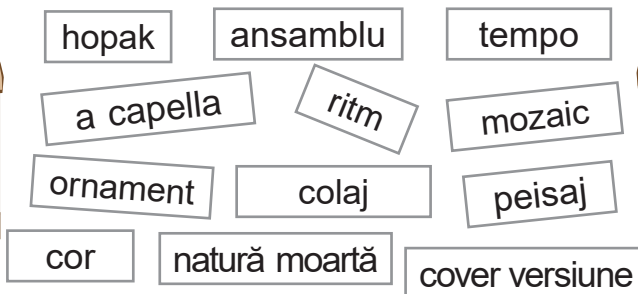
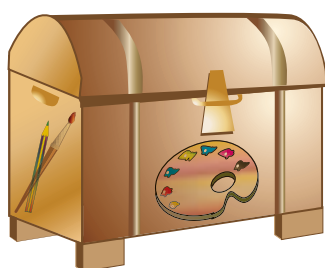
1. Determină, arta coregrafică a căror popoare din Ucraina este prezentată în aceste imagini?

2. Care muzică sau tablou din manual folosești pentru relaxare, dar care – pentru crearea bunei dispoziții? Dă exemple și explică alegerea ta.

3. Selectează din manual creații din diferite genuri ale artei, care pot fi plasate în lap book „Creația populară”.

4. Distribuie cuvintele în lădițele de artă corespunzătoare. Care cuvinte pot fi distribuite în ambele lădițe?

2. CĂLĂTORII PRIN ȚĂRI ȘI CONTINENTE

13. CĂLĂTORIE PRIN GERMANIA ȘI AUSTRIA

Călătoria noastră continuă... Îți amintești basmul despre Spărgătorul de Nuci? Iar creațiile „Gluma” și „Cimpoiul”? Poate cunoști și imnul Uniunii Europene? Autorii lor sunt iluștri oameni de artă germani, în deosebi Johann Sebastian Bach și Ludwig van Beethoven.

 Examinează statueta din porțelan „Concert de familie”, pe care au creat-o meșteri germani. Vezi pe ea chipul contemporanilor noștri? Argumentează. Cu ce se ocupă familia? Care instrumente muzicale îți sunt cunoscute?

Ludwig van Beethoven. „Către Eliza”.

Împărtășește-ți impresiile după ce ai ascultat muzica. La ce instrument a fost interpretată piesa? Oare acest instrument este pe statueta? Iar în imaginile din clip?

Ascultă și alte interpretări ale piesei „Către Eliza” și chibzuiește care variantă se potrivește mai bine în cazul când dorești să te relaxezi, să meditezi.

Compozitorul german, *Johann Sebastian Bach*, cânta în biserică la orgă. Acesta este un instrument de suflat cu tastatură. *De suflat* – deoarece sunetul răsună din multe țevi metalice. *Cu tastatură* – deoarece organistul cântă, purtând mâinile pe câteva claviaturi. În afară de aceasta, el trebuie să cânte, folosind și picioarele. Cum anume?

Orgă

Atrage atenția la interpretarea piesei de către organist. Câte claviaturi are orga? Compar-o cu pianul.

Johann Sebastian Bach. „Andante”.

ZĂPADA (СНІГ)

Muzică și versuri de *D. Ptașinska*

Від-шу-мі-ло лі-то смі-хом і піс-ня-ми, ще-бе-том пта-ши-ним,
 го-мо-ном до-ріг... Дов-го о-сінь пла-ка-ла сі - ри-ми до-ща-ми,
 а те-пер за вік-на-ми СНІГ. А те-пер за вік-на-ми СНІГ.

În timpul liber vizionează în cercul familiei sau împreună cu cunoscuții filmul cu desene animate după creația lui L. van Beethoven „Către Eliza”. Creați împreună o povestire după subiectul redat de pictori-animatori.

13. CĂLĂTORIE PRIN GERMANIA ȘI AUSTRIA

Călătorind prin Germania și Austria, prietenii noștri au atras atenția la diferite ceasornice, care înfrumusețează palatele, catedralele, turnurile. Ei au aflat că meșterii locali sunt iscusiți în acest domeniu. Ceasornicele au un decor din pietre scumpe, înfrumusețate cu aur și argint, uneori sunt pictate. Acestea sunt adevărate altare de artă!

Ceasul Glockenspiel din Munchen.

Privește turnul cu ceas din orașul german Munchen. Atrage atenția asupra decorului acelor ceasului și figurilor mobile. Care genuri de artă au fost combinate?

În ce constă originalitatea formelor și decorului ceasornicelor?

Creează un model de ceasornic (*tehnică la alegere*). Pentru decor folosește materiale naturale, hârtie colorată.

În timpul liber cercetează, ce fel de ceasornice sunt la tine acasă. Atrage atenția asupra formei și decorului lor. Interesează-te în care basme și creații muzicale evenimentele au fost legate de ceasornic.

14. CĂLĂTORIE PRIN GERMANIA ȘI AUSTRIA (continuare)

Valsul este un dans cunoscut în întreaga lume, care este dansat cu mare pasiune mai mult de 200 de ani! Datorită măsurii de trei timpi, caracteristice lui, el întotdeauna poate fi recunoscut dintre alte dansuri. Deci, să călătorim la Viena, în patria valsului...

Balul vienez (*fragment*). *Johann Strauss*. Vals (la alegere).

Din timpurile mai vechi, în Austria și Germania, seara aveau loc concerte, care, pe timp de vară, răsunau sub cerul liber – în livezile familiilor bogate. Posibil, anume pentru asemenea sărbători compozitorul austriac, *Wolfgang Amadeus Mozart*, a creat „Mica serenadă nocturnă”.

Wolfgang Amadeus Mozart. „Mica serenadă nocturnă”. Partea IV (Rondo).

De ce muzica are un caracter vioi, de sărbătoare? La care instrumente se execută rondo? Care este tempoul piesei muzicale? Ascultând muzica, arată prin gest, când răsună tema principală în rondo – refrenul. Chibzuiește, când este momentul potrivit să ascuți această muzică în viața ta cotidiană.

Varianta 1. Lucrul în perechi. Creați o improvizație ritmică în formă de rondo. Executați-o (body percussion).

Refrenul

Episodul 1

Refrenul

Episodul 2

Refrenul

Varianta 2. Lucrul în grupuri. Alegeți dirijorul și după gesturile lui executați cu clopoței însoțirea la valsul lui Johann Strauss „Dunărea Albastră”. (Melodia este interpretată de învățător sau învățătoare, de elev sau elevă).

Notele muzicale

Amintește-ți timpii muzicali pe care-i cunoști: dirijează după scheme.

Schemele de dirijare

În timpul liber interesează-te în care filme cu desene animate și filme artistice eroii dansează vals.

14. CĂLĂTORIE PRIN GERMANIA ȘI AUSTRIA (continuare)

De regulă, ca amintire despre călătorii noi cumpărăm suvenire. Dar ce suvenir poți să aduci din Germania sau Austria? Desigur, articole din porțelan: serviciu de ceai, statueta sau lădiță. Înainte ele erau confecționate și vopsite în mod manual.

? Determină: aceste articole sunt sculptură alto-relief sau relief? Cum crezi, care este destinația figurilor feminine?

Statueta din dreapta prezintă păpuși care servesc ca pernuțe pentru ace. Partea de sus a păpușii este din porțelan, iar cea de jos – pernuță din stofă în formă de fustiță pentru ace.

Statueta (укр. *статуєтка*) este o sculptură mică, executată din lemn, os, porțelan, lut, piatră, metal sau din alte materiale.

Porțelanul (укр. *порцеляна*) este o varietate a ceramicii de culoare albă.

Artele vizuale

Amintește-ți: există diferite procedee de modelare:

- *plastic* – modelare dintr-o bucată întregă de material prin întindere;
- *constructiv* – modelare din părți aparte;
- *combinat* – modelare dintr-o bucată întregă cu unirea unor părți aparte.

Varianta 1. Modelează o păpușă prin unul din procedeele de modelare (*plastilină sau lut*). Aduagă detalii de îmbrăcăminte (*stofă sau hârtie*).

Varianta 2. Creează un tablou pe un plan (*flagele din plastilină*).

Fotografiază statuetele care sunt în familia ta sau la cunoscuți.

15. FRANȚA ȘI ANGLIA – ȚĂRI ALE PALATELOR, TEATRELOR, MUZEELOR

„Minunată”, „misterioasă” – anume aceste cuvinte auzi, călătorind prin Franța. Și, într-adevăr, această țară în decursul multor secole continuă să rămână o țară a palatelor, teatrelor, muzeelor, vitejilor cavaleri și basmelor feerice.

Îți amintești de Cenușăreasă – minunatul personaj din povestea lui Charles Perrault? Ea visa să danseze la bal într-un palat bogat! În Franța s-a dezvoltat arta teatrului muzical, țara a devenit patria baletului.

Jean Philippe Rameau. Menuet (clavecin). Paul Mauriat.
Menuet.

Ce caracter are acest dans? Ce mișcări îți poți imagina, ascultând această muzică? Care din menuetele ascultate poate însoți dansul din tablou? Pe care muzicanți-interpretatori i-a zugrăvit pictorul? Prin ce timbrul clavecinului se deosebește de timbrul pianului, orgii?

CIOBANUL (ПАСТУХ)

Cântec popular francez

Moderat

Introducere vocea a 2-a

Гра-є, гра-є пас-ту-шок, кли-че вів-ці на лу-жок. Тіль-ки не-бо за-па-ла-є,

візь-ме хлі-ба він та й гра-є: «Ту-ру, ту-ру, та-ра-ра» – чу-ти з на-шо-го дво-ра.

Lucrul în grupuri. Executați cântecul după canon. Atrageți atenția când începe vocea a 2-a.

Wolfgang Amadeus Mozart. Variații pe tema cântecului popular francez „Ciobanul”.

Ce se întâmplă cu cântecul popular în creația lui Mozart? Cum se schimbă tema în noua „podoabă”, (melodie, ritm, factură etc.)? Amintește-ți cum se numește o astfel de formă muzicală.

Arta coregrafică

Menuetul – vechi dans francez, care provine de la dansul popular lent în formă de horă. Cu timpul, anume cu el începea fiecare bal de la curte. În timpul executării menuetului se făceau multe reverențe (multe închinări ceremonioase). De regulă, începeau dansul regele și regina. De cele mai multe ori melodia era interpretată la clavecin.

Execută ritmul menuetului.

Creează variații, schimbând însoțirea la diferite instrumente de percuție și cu zgomot, în deosebi la cele meșterite de tine.

15. FRANȚA ȘI ANGLIA – ȚĂRI ALE PALATELOR, TEATRELOR, MUZEELOR

În Paris, capitala Franței, sunt foarte multe edificii arhitectonice: catedrale, palate regale, teatre și muzee.

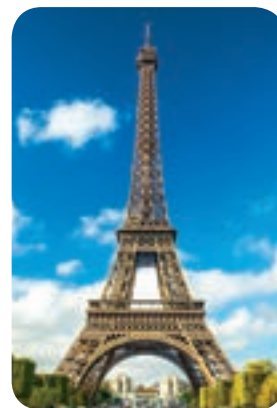

 Amintește-ți ce este muzeul, galeria de tablouri. Opere ale căror genuri de artă admiră vizitatorul din fotografie?

În timpul călătoriei Dorelana a creat cărți poștale (Hand-made card) de sine stătător din fotografiile vestitelor edificii pariziene. Brebenel a adus din Franța cărți poștale tipărite, difuzate de muzee, făcând publicitate colecțiilor lor. Iar Med-Art a trimis prietenilor cărți poștale prin internet (e-card) prin poșta electronică.

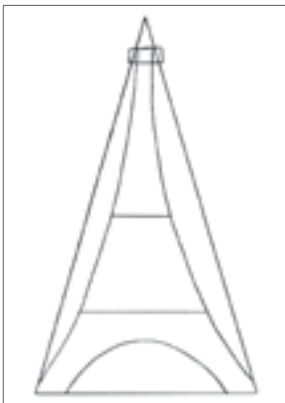
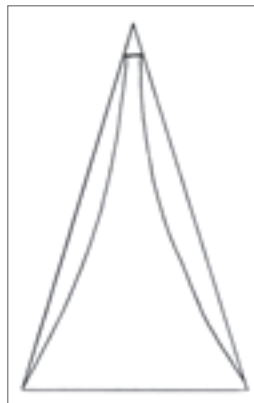
Cărțile poștale (укр. листівки) sunt un gen al graficii. Ele țin de producția tipărită.

Amintește-ți care ilustrații sunt simetrice. Găsește simetria pe cărțile poștale, consacrate arhitecturii Franței.

Creează cartea poștală „Salut din Paris”, folosind tehnici cunoscute (creioane din ceară, acuarelă sau guașă).

În timpul liber pune cartea poștală într-o ramă de carton, decorând-o cu paiete sau mărgelile mici. Fotografiază creația și expediaz-o prietenilor prin poșta electronică.

16. FRANȚA ȘI ANGLIA – ȚĂRI ALE PALATELOR, TEATRELOR, MUZEELOR (continuare)

Poți numi cea mai răspândită limbă în lume?

(O mică sugerare: este limba calculatoarelor).

Desigur, engleza! În Anglia au apărut cunoscutele personaje literare: Alisa, Mary Poppins, Peter Pan, Harry Potter etc. Despre ele sunt create filme-*ecranizări*. Multe dintre ele sunt fantastice, la fel sunt și teatre muzicale.

Însă, în această țară și astăzi trăiesc regina și prinții adevărați. Și nu e de mirare faptul că în creațiile literare și în filme copii obișnuiți se transformă în conducători ai țării de basm imaginate – Narnia. Acolo ei nimeresc în peripeții de neuitat.

Harry Gregson-Williams. Muzica din f/a „Cronicile Narniei”.
John Williams. Muzica din f/a „Harry Potter și Piatra Filozofală” (fragmente).

Ce tablouri sau evenimente îți imaginezi, ascultând muzica? Cum se desfășoară ea? Se schimbă oare dinamica? Oare pot fi numite fantastice sunetele instrumentelor în registrul de frecvență superior? Alege cuvinte-caracteristice pentru muzică:

de basm

umoristică

gingașă

feerică

lirică

fantastică

eroică

magică

Ecraizarea (укр. екранізація) este recrearea operelor literare prin mijloacele cinematografului și televiziunii.

SĂ BATEM DIN PALME! (ХЛОП! ХЛОП!)

Cântec-joacă englez

Text ucrainean de O. Torgalov

f *Енергійно*

Хлоп, хлоп, ну-мо всі плес-ка - ем в до - ло - ні!

Туп, туп, ну-мо всі ту - па - ем но - га - ми!

Lucrul în grupuri. Interpretați cântecul după canon. Respectați regulile cântării în ansamblu. Alegeți dirijorul. Împreună cu prietenii interpretați cântecul potrivit indicațiilor lui.

Bate ritmul. El este uniform sau punctat? Explică. Improvizează (ritmul, melodia) cu dinamica interpretării.

Notele muzicale

Puterea sunetului în muzică – *dinamica* – este notată prin:

pianissimo	piano	mezzo-piano	mezzo-forte	forte	fortissimo
------------	-------	-------------	-------------	-------	------------

pp

p

mp

mf

f

ff

foarte încet

încet

potrivit de încet

potrivit de tare

tare

foarte tare

pp

ff

f

p

crescendo

diminuendo

Mișcarea «Clap your hands».

Privește parada orchestrelor de cimpoaie și tobe în Scoția, care face parte din Marea Britanie. Atrage atenția la costumele naționale ale interpreților.

16. FRANȚA ȘI ANGLIA – ȚĂRI ALE PALATELOR, TEATRELOR, MUZEELOR (continuare)

Operele scriitorilor englezi pot fi văzute la teatru și în filme. Amintește-ți care sunt ele. Oare tu poți zbura? Nu? Atunci, să ne imaginăm că am nimerit în lumea basmului, unde poți învăța să zbori împreună cu Peter Pan și prietenii lui.

Filmul cu desene animate „Peter Pan” (fragmente).

Amintește-ți cum este numit desenul, care însoțește textul creației literare. Găsește denumiri pentru aceste imagini.

Subiectul filmului poate fi ilustrat printr-un procedeu neobișnuit, creând compoziții din nisip.

Muzica de Harry Gregson-Williams din f/a „Cronicile Narniei” cu animație din nisip.

Animație din nisip – crearea din nisip (sare, cafea măcinată etc.) a imaginilor pe o suprafață transparentă, care este iluminată. O astfel de compoziție parcă este vie, deoarece ea se schimbă permanent în văzul nostru. Cu ajutorul camerei video ea este redată pe ecran.

Varianta 1. Creează desenul la basmul fermecat (*monotip, guașă*). Transformă petele în chipuri. Zugrăvește pe peliculă, adăugând în vopsea săpun. Suprapune pelicula pe o foaie de hârtie umedă și presează – creează o amprentă. Desenează detaliile.

Varianta 2. Imaginează-ți că ești pictor-animator. Creează o serie de desene la filmul cu desene animate „Peter Pan” (*gris*). Fotografiază fiecare desen pe rând pe gadget, încarcă fotografiile în programul Stop Motion Studio și creează un film cu desene animate.

Interesează-te, care sunt filmele cu desene animate în limba engleză după operele literare cunoscute. Verifică după propria experiență, cât de repede și ușor poți învăța o limbă străină, vizionând ecranizările. *Let's get started!*

17. CĂLĂTORIE ÎN ITALIA ÎNSORITĂ ȘI ÎN SPANIA

Știi oare în care țară este un oraș-carnaval, unde în loc de străzi sunt canale cu apă? Aceasta este patria operei, cântăreților cu renume mondial, ilustrațiilor pictori și renumiților modelieri. Vă invităm cu drag în Italia!

În orașul italian Veneția s-a născut *barcarola* – „cântecul gondolierilor” cu un ritm deosebit, care imite mișcarea valurilor.

Carlo Munier. „Barcarola” (duet la mandolină și chitară).
Mykola Lysenko. „Barcarola” (pian).

Caracterizează creațiile muzicale. Care însoțire la muzică îți place mai mult: tablourile consacrate Veneției, sau excursia virtuală cu gondola cu ajutorul imprimărilor video contemporane?

Ce tipuri de păpuși teatrale sunt zugrăvite în tablou?

АЖУТОРУЛ (ПОМІЧНИК)

Muzică și versuri de N. Mai

Я со-няч-ний про-мін-чик в до-лонь-ки по-кла-ду, я со-няч-ний про-мін-чик до ла-ду до-ве-ду. ^{Приспів} Сві-ти, сві-ти, про-мін-чик, від-дай сво-є теп-ло, щоб хоч на мить теп-лі-ше у-сім, у-сім бу-ло! Щоб хоч на мить теп-лі-ше у-сім, у-сім бу-ло!

Arta coregrafică

Unul dintre cele mai vestite dansuri italiene este *tarantela*. Acesta este un dans înflăcărat în măsură de trei timpi și iute. El este executat solo și în perechi sub acompaniamentul mandolinei, chitarei, castanietelor, tamburinei și altor instrumente de percuție. Mișcările dansatorilor sunt energice, cu sărituri.

mandolină

castaniete

Bate ritmul tarantelei.

Tarantela.

Privește în internet tablouri, cărți poștale, fotografii, consacrate dansului tarantela.

17. CĂLĂTORIE ÎN ITALIA ÎNSORITĂ ȘI ÎN SPANIA

În Italia, Dorelana l-a invitat pe Brebenel la Carnavalul de la Veneția, care se desfășoară în fiecare an, în luna februarie. Aceasta este o acțiune teatralizată veselă cu costume de carnaval. Îmbrăcămintea participanților, străzile, chiar și gondolele sunt împodobite în culori vii. În ultima zi a carnavalului este ales deținătorul sau deținătoarea celei mai frumoase măști.

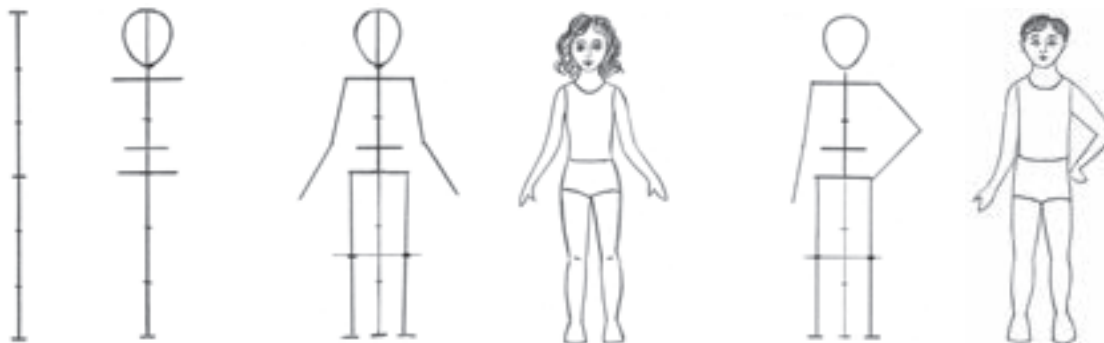
? Examinează îmbrăcămintea participanților și participantelor la carnaval. Ce elemente demonstrează că acesta este un costum de carnaval? Masca este simbolul carnavalului. Acestea sunt măștile Dorelanei și a lui Brebenel. Ce este simetric la ele?

Artele vizuale

Amintește-ți cum poate fi desenat un copil în picioare. Știi deja că pentru aceasta trebuie să ții cont de proporțiile figurii. Capul constituie a șasea parte din înălțimea corpului copilului.

Varianta 1. Creează o schiță a costumului de carnaval pentru copil (creioane, carioci).

Varianta 2. Creează o mască de carnaval frumoasă (aplicație).

Discută cu părinții economiile în bugetul familial în cazul confecționării de sine stătătoare a costumului de carnaval.

18. CĂLĂTORIE ÎN ITALIA ÎNSORITĂ ȘI ÎN SPANIA (*continuare*)

Să călătorim în Spania. Atrage atenția: aici, din toate părțile răsună melodiile irepetabile ale serenadelor. Din cele mai vechi timpuri chitara este o parte inseparabilă a traiului locuitorilor din această țară. Patria ei este necunoscută, dar, indiscutabil, de cea mai mare popularitate acest instrument s-a bucurat în Spania. De aici chitara s-a răspândit în întreaga Europă.

Isaac Albenis. „Legenda” (chitară). Manuel de Falia „Noaptea în livezile Spaniei” pentru pian și orchestră (fragment).

Caracterizează muzica piesei „Legenda”. Oare poate interpreta această piesă un muzicant-începător? Ce emoții îți trezește muzica simfonică ascultată: relaxare, disperare, energie, voieșie, bucurie etc.?

Arta coregrafică a Spaniei este expresivă, bogată. Dansurile populare *habanera*, *bolero* și altele sunt executate sub acompaniamentul chitarei, castanietelor, tamburinei. Iar compozitorii din alte țări sunt impresionați de ele, creând lucrări irepetabile.

Filmul cu desene animate „Moris Ravel „Bolero” (filmul cu desene animate al lui Simon Brethe).

Cum se schimbă dinamica în aceste creații: cum începe ea și cum se termină?

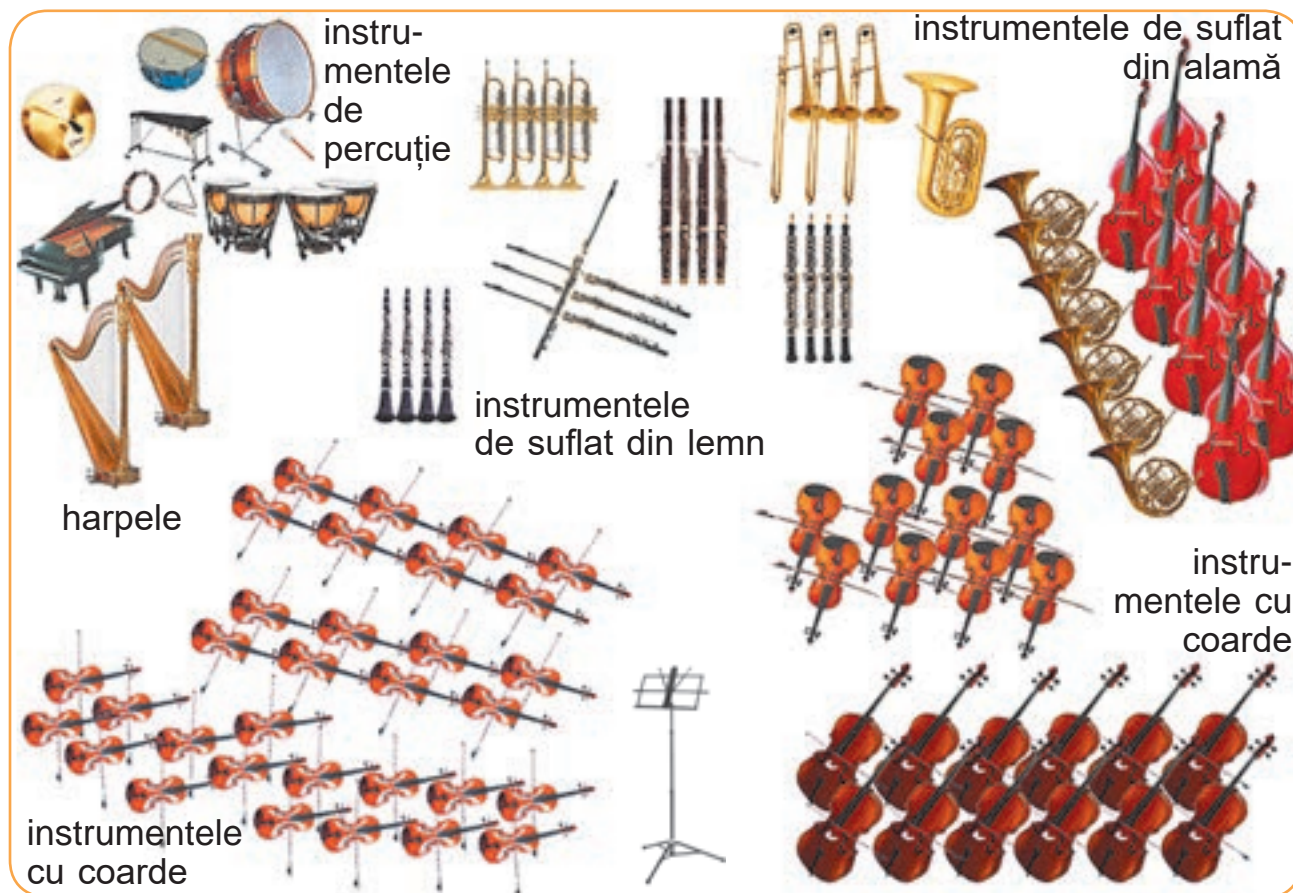

Recrează ritmul bolero.

Notele muzicale

Orchestra simfonică

Amintește-ți instrumentele din orchestra simfonică.

Cu ce impresii te-ai ales după ce ai luat cunoștință de arta italiană și spaniolă? Ce muzică ți-a trezit emoții puternice și dorința de a o asculta în timpul liber?

18. CĂLĂTORIA ÎN ITALIA ÎNSORITĂ ȘI ÎN SPANIA (continuare)

Spania este o țară însorită. Poate de aceea că aici totul este luminos, plin de energie și ardoare. Anume o astfel de dispoziție creează dansurile spaniole. Iar pictorii redau emoțiile lor, caracterul și grația mișcărilor dansatorilor și dansatoarelor sunt exprimate prin culori vii.

? Prin ce culori este redată dispoziția dansului? Care este gama de culori a tabloului – caldă sau rece? Argumentează propria părere. Aceste compoziții redau liniștea, echilibrul (*compoziție statică*) sau mișcarea și energia (*compoziție dinamică*)? Cum se obține contrastul?

Culorile calde (укр. *теплі кольорі*): roșie, galbenă, oranj și toate culorile, care pot fi create prin amestecul acestor culori.

Artele vizuale

Cum pot fi create nuanțele culorilor calde?

Varianta 1. Creează un evantai (carton, paiete, linte, bețișoare din lemn, scotch).

Varianta 2. Creează compoziția „Dans spaniol cu foc” (acuarelă).
Încearcă să redai energia dansului prin culori calde.

Interesează-te, prin ce procedeu dansatorii au bătut ritmul dansului flamenco.

19. SCANDINAVIA – ȚINUT ASPRU ȘI ENIGMATIC

Să trecem în țările scandinave – Danemarca, Norvegia, Suedia. Povestitorul danez, Hans Cristian Andersen, a dăruit lumii istorii neverosimile despre vrăjitorul Ole Lukoie, Regina Zăpezii, Sirena...

Compozitorul norvegian, *Edvard Grieg*, a creat suita pentru orchestră despre călătorul Peer Gynt, care mulți ani a căutat fericirea.

Edvard Grieg. Suita „Peer Gynt”: „Dimineața”, „În peștera regelui muntelui”.

Cum îți imaginezi dimineața? Dar misterioasa peșteră de munte și stăpânul ei din basm? Compară mijloacele expresive ale creațiilor audiate.

MELODIA

TEMPO

DINAMICA

melodiosă	moderat	crescândă
de marș	rapid	răsunătoare
luminoasă	cu accelerări	liniștită

Exercițiu. Interpretează cu vocea melodia lui E. Grieg „Dimineața”. Care moduri corespund caracterului ei – *legato* (continuu) sau *staccato* (sacadat)? Amintește-ți cum sunt notate aceste moduri.

TREBUIE ÎNTOTDEAUNA SĂ VISEZI (ТРЕБА МРІЯТИ ЗАВЖДИ)

Muzică O. Ianușkevici Versuri N. Pogrebneak

Хай на ву-ли-ці мо-роз чи до-щі, тре-ба, щоб теп-ло бу-ло у ду-ші. І то-ді в пох-му-рі

дні, сі-рі дні ми спі-ва-є-мо піс - ні. Тре-ба мрі-я-ти зав-жди в час у-да-чі, в час бі-

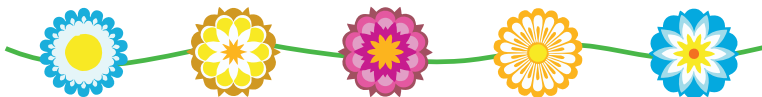

ди, тре-ба мрі - я - ти завж-ди, тре-ба мрі - я - ти завж - ди!

Notele muzicale

Suita este o creație muzicală din câteva părți, unite printr-o singură temă.

Lucrul în grupuri. Creați un ansamblu. Alegeți dirijorul. Interpretați de câteva ori ritmul melodiei piesei lui E. Grieg „În peștera regelui muntelui”, de fiecare dată accelerând tempo.

pp

ff

Mișcare. „Cântecul despre micile broscuțe” (în limba suedeză).

Interpretează refrenul cântecului suedez, imitând cântarea la instrumente muzicale.

19. SCANDINAVIA – ȚINUT ASPRU ȘI ENIGMATIC

Țările scandinave sunt unite prin peisaje de o frumusețe nemaipomenită, aurora boreală și prin legendele despre vikingi. Sunt aici cascade, ghețari, munți înalți și păduri netrecătoare. În această frumusețe irepetabilă se simte respirația mileniilor...

Redă impresiile tale despre aurora boreală, zugrăvită în tablou. Care culori prevalează?

Culorile reci (укр. *холодні кольорі*): albastră, azurie, violetă și toate culorile, care pot fi create prin amestecul cu aceste culori.

Artele vizuale

Astfel pot fi create nuanțele culorilor reci.

Creează peisajul „Aurora boreală” în gama de culori reci (*monotip, acuarelă, guașă*).

Varianta 1

Varianta 2

În timpul liber, cu ajutorul părinților sau cunoscuților, fotografiază desenul tău și creează screen saver pe ecranul calculatorului sau al telefonului mobil.

20. SCANDINAVIA – ȚINUT ASPRU ȘI ENIGMATIC (continuare)

Despre ținutul aspru al Scandinaviei au fost compuse legende, basme, cântece. Peisajele lui îi captivau pe pictori, ei zugrăvind frumusețea rece și fină ca în acest tablou.

Pe muzica lui E. Grieg „Peer Gynt” a fost pus un balet. Pe scena teatrală artiștii creează portrete coregrafice. De exemplu, cel al fidelei Solveig, care ani la rând l-a așteptat pe Peer Gynt din călătorii, sau cel al viclenei Anitra, care l-a vrăjit pe călător cu dansul ei fantastic.

Edvard Grieg. Suita „Peer Gynt”: „Solveig”, „Anitra”
(fragmente din balet).

Compară cântecul lui Solveig cu dansul Anitrei. Alege pentru muzică cuvinte-caracteristice.

de dans

plină de viață

melodioasă

lentă

lirică

vioaie

ritmică

Interpretează cântecul suedez pentru copii. Atrage atenția la ritmul punctat al melodiei.

Arta teatrală

Libret – expunerea scurtă a conținutului baletului cu menționarea actorilor, care joacă rolurile.

Antract – pauza între acțiunile spectacolului.

Personajele baletului „Peer Gynt”

În Norvegia, în fiecare an se desfășoară Ice Music Festival, unic în felul său. Îți închipui, toate instrumentele muzicale la acest festival sunt create din... gheață!

Interpretare la instrumente din gheață.

În timpul liber privește filmul cu desene animate „Cum să împlânzești dragonul”, în care între personajele principale sunt vikingi. La dorință, află mai multe despre acești luptători scandinavi.

20. SCANDINAVIA – ȚINUT ASPRU ȘI ENIGMATIC (continuare)

Pictorii, admirând frumusețea naturii, desenează peisaje din natură. Iar unii dintre ei își imaginează, inventează și zugrăvesc ceva interesant, fantastic, ceea ce nu poate fi văzut în mediul înconjurător. Un asemenea peisaj este numit *fantastic*.

De asemenea, există tablouri, în care sunt zugrăviți nu oameni și anturajul lor, dar linii, cercuri sau alte figuri. Aceste tablouri sunt numite *picturi abstracte*. Printre primii pictori, care au început să deseneze asemenea compoziții a fost *Hilma af Klint* din Suedia. În creațiile sale fără denumire ea a redat diferite sentimente.

? Compară tablourile. Care dintre ele este fantastic, iar care – abstract? Imaginează-ți și povestește ce se petrece pe fondalul peisajului. Oare o astfel de imagine poate fi văzută în viață? Ce colorit a folosit pictorul în peisaj?

Artele vizuale

Fiecare tip de vopsea are particularitățile sale. Astfel, dacă vopseaua de acuarelă de o singură culoare este aplicată de câteva ori, culoarea devine mai pronunțată. Spre deosebire de acuarelă, guașa formează un strat netransparent, ceea ce permite aplicarea culorilor deschise pe cele întunecate.

Privește, cât de reușit folosește Brebenel acuarela și guașa.

acuarelă

guașă

Varianta 1. Desenează un peisaj fantastic în gama de culori reci (*guașă*). Folosește următoarele procedee – depunerea vopselei, stropirea, ștanțarea.

Varianta 2. Creează o compoziție abstractă din cercuri și linii (*ștanțare, guașă*). Redă în ea buna dispoziție.

În timpul liber interesează-te din care țară scandinavă provine joaca preferată a tuturor copiilor – constructorul Lego.

21. MOTIVE ARTISTICE DIN MELEAGURI CALDE

Caucazul – ținut minunat, ospitalier, spiritual... Țări montane, cu cântări corale în multe voci, cu dansuri naționale energice, irepetabile. De exemplu, în Georgia bărbații, în încălțăminte specială din piele, dansează în vârful degetelor. Această tehnică deosebită și complicată este numită una din minunile lumii.

Revazo Laghidze. „Tbiliso” (Ansamblul „Basiani”).

Dansurile georgiene „Lezghinka”, „Horumi” (baletul Suhișvili).

Cum răsună creația vocală – într-o singură voce sau în mai multe voci? Atrage atenția cât de coordonat se mișcă dansatorii. Ce instrumente muzicale însoțesc dansul? Care sunt ritmul, melodia, tempo, dinamica acestei creații.

Cu ce se ocupă copiii din tabloul pictoriței georgiene *Nino Ceakvetadze*? Toți au aceeași dispoziție?

PUIȘORII (КУРЧАТКА)

Muzică G. Guseinli Versuri T. Mutalibov, traducere M. Iaskulk

Ціп, ціп, мо - ї кур-чат-ка, ціп, ціп, ціп, мо - ї ма-лят-ка, ви пух-нас-ті-
ї клу-боч-ки, ви май-бут-ні мо - ї квоч-ки. Тут втра-ві гус-тій при-вільно
по-гу-ля - ти мож-на_віль-но. Ой, мо-ї ви кур - чат-ка, ой, мо-ї
ви ма-лят-ка. Ой, мо-ї ви кур-чат-ка, ой, мо-ї ви ма - лят - ка.
Ви пух - нас - тень - кі клу - боч - ки!

Învăț melodia cântecului compozitorului azer, fără a te grăbi. Ascultă-ți vocea, execută exact toate intonațiile. Urmărește, unde în note se află semnele bemol și diez.

Îți închipui, acest cântec are mai mult de jumătate de secol! Și este interpretat în mai multe limbi ale lumii.

Notele muzicale

Memorizează: dacă semnele #, b, ♯ se află lângă cheia sol, atunci ele acționează pe parcursul întregii piese. Ele sunt numite *la cheie*. Dacă semnul stă înaintea notei, atunci el acționează în cadrul tactului.

Execută mișcări expresive la muzica compusă de *Tamar Edilașvili* „Doar tu îți alegi viitorul”.

21. MOTIVE ARTISTICE DIN MELEAGURI CALDE

Țările Caucazului te captivează prin arta originală, tradițiile și obiceiurile vechi. Locuitorii acestor țări acordă o atenție mare valorilor familiale, stimei față de generația în vârstă și ajutorului reciproc. Nu este de mirare faptul, că multe opere de artă sunt consacrate acestei teme.

? Compară creațiile artistice. Care din ele prezintă un volum? Ce se poate spune despre oamenii zugrăviți în aceste tablouri?

Relieful (укр. *рельєф*) este imaginea sculpturală rotunjită și bombată la suprafață.

Sculptorii deseori folosesc pentru reliefuri zugrăvirea stilizată a animalelor. Factura este redată prin asemenea procedee ca răzuirea sau stamparea.

Varianta 1. Creează un relief cu berbec (*plastilină*).

Varianta 2. Creează imaginea în relief „Lebăda” prin procedeul de stampare – presare pe folie. Această tehnică amintește de *stampă*.

Urmărește, dacă între ilustrațiile din manualele tale sunt modele de sculptură, în deosebi reliefuri.

22. MOTIVE ARTISTICE DIN ȚĂRILE CALDE (continuare)

Călătorim mai departe – spre India, o țară frumoasă, cu cultură originală, plină de taine.

„La început a fost cuvântul. Și acest cuvânt a fost muzica” – așa este scris în cărțile sfinte și străvechi. De aceea, în India față de muzică și dans atitudinea este deosebită, magică.

Nikolai Rimski-Korsakov. Aria oaspetelui indian din opera „Sadko” (fragment).

Dans indian.

Cum ți-l imaginezi pe „oaspetele indian”? Ce ți-a „povestit” muzica despre aceasta?

Care genuri ale artei sunt reprezentate în ilustrații? Caracterizează costumele dansatorilor și dansatoarelor. Cum ei se mișcă, cântă? Care sunt particularitățile melodiei de dans?

ELEFANTUL VERDE (ЗЕЛЕНЕ СЛОНЕННЯ)

Muzică I. Kirilin Versuri O. Vratariov

На ос-тро-ві Ла-бем-ба, в за-то-ці Ба-ла-бем-ба жи-
 ли со-бі зви-чай-ні спі - ва-ю-чі сло-ни. Жи-ли со-бі, та й го-ді,
 спі-ва-ли при на-ро-ді, а вран-ці при на-го-ді роз-
 ка-зу-ва-ли сни. *Приспів* Бем-ба ла-бем-ба, бем-ба ла-бем-ба, бем-ба ла-бем-ба ба!

Arta coregrafică

În dansul indian, dansatorul prin fiecare mișcare, gest, mimică a sa „povestește ceva”. Pozițiile mâinilor și picioarelor, mimica și expresia feței au însemnătatea lor. De exemplu, degetele mâinilor unite împreună înseamnă prietenie.

Jocul colectiv „Desenăm litere cu degetele”. Antrenați-vă pe rând să alcătuiți cuvinte. Alți participanți la joc trebuie să le ghicească.

22. MOTIVE ARTISTICE DIN ȚĂRILE CALDE (continuare)

Încă din cele mai vechi timpuri, India îi atrage pe turiști prin natura sa fermecătoare și-i captivează prin cultura ei unică. Anume meșterii populari indieni au început să creeze ornamente pe stofă.

În fiecare an, în India se desfășoară festivaluri interesante ale elefanților. De asemenea, impresionează sculptura minunată și arta decorativă a acestei țări, în deosebi pictura, articolele de bijuterie.

Care genuri de artă sunt prezente în imagini?

Varianta 1. Creează un desen pentru pictura murală la magazinul de jucării, la centrul distractiv pentru copii, la grădina zoologică după motivele picturii indiene (*hârtie albă sau colorată, guașă sau carioci*).

Varianta 2. Confecționează un breloc cu imaginea elefantului (*argilă, aluat sărat*).

Compară înfățișarea indiană a elefantului cu imaginile animalelor decorative create de Maria Priimacenko.

23. MOTIVE ORIENTALE

Amintește-ți despre aventurile lui Aladdin cu lampa fermecată și duhul din ea, Ali-Baba și cei patruzeci de hoți, neobosita povestitoare Șeherezada. Toate aceste personaje fantastice au ajuns la noi din basmele arabe. Să încercăm să pătrundem împreună cu ei în acea lume fermecătoare și misterioasă...

Nikolai Rimski-Korsakov a compus suita simfonică după motivele basmelor arabe. Fiecare parte a ei are o denumire de program:

I. Furtuna pe mare și corabia lui Sindbad.

II. Relatarea prințului Kalender.

III. Regele și regina.

IV. Sărbătoarea în Bagdad și corabia distrusă de-o stâncă.

Nikolai Rimski-Korsakov. Suita „Șeherezada” (fragmente).

Ce istorii „a povestit” muzica? Demonstrează că această creație este o suită. Compară conținutul părților suitei cu ilustrațiile.

LUMEA DE BASM (КАЗКОВИЙ СВІТ)

Muzică M. Vedmederi Versuri N. Bon

У каз - ці ви - гад - ка жи - ве і щи - ра

прав - да. В ній пов - но при - стра - стей, не - зві - да - них до -

ріг. Ве - сел - ки квіт - нуть в них, іс - крять - ся зо - ре -

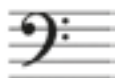
па - ди, щоб ди - ву - ва - тись ни - ми ко - жен зміг.

În timpul interpretării piesei atrage atenția la intonația pură. Fragmentele complicate ale melodiei cântă-le aparte într-un ritm mai lent.

Notele muzicale

– aceasta este cheia de bas. Ea este folosită la notarea sunetelor în registrul de jos.

Privește notele temelor sultanului și Șeherezadei. Amintește-ți în ce registru ele răsună. Chibzuieste, de ce melodiile eroilor suitei au fost scrise în diferite chei.

Sultanul

Șeherezada

Ascultă melodii arabe.
Alege-le pe cele potrivite pentru relaxare.

23. MOTIVE ORIENTALE

Arta animației oferă posibilitatea nu numai de a asculta, dar și de a privi basmul. Împreună cu pictorii-animatori amintește-ți despre aventurile lui Aladdin din culegerea „O mie și una de noapți”. Fantezia oamenilor de artă a schimbat subiectul și chiar personajele acestui basm oriental.

Filmul cu desene animate „Lampa fermecată a lui Aladdin” (*fragmente*).

Numește personajele basmului. Amintește-ți, câte cadre sunt necesare pentru o secundă a filmului cu desene animate. Care obiecte de artă decorativă-aplicată din Orient au devenit „personaje” ale basmului și filmului? Compară înfățișarea obiectelor reale – covorul și lampa – cu cele stilizate din filmul cu desene animate.

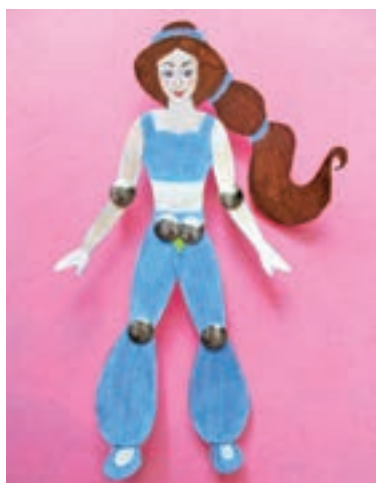

Brebenel a hotărât să creeze o păpușă cu elemente mobile. Mai întâi el și-a amintit de proporțiile figurii omului, a desenat elemente aparte ale personajului, apoi le-a unit. Privește ce păpușă a confecționat el!

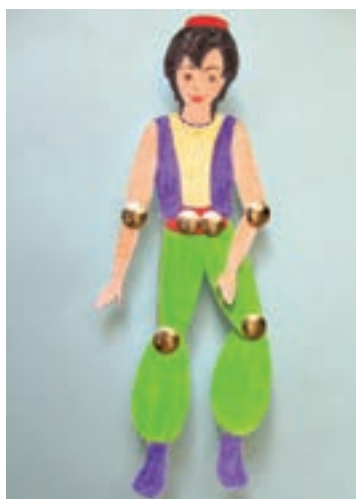

Lucrul în perechi. Confeccionați figurile eroilor din basme, Aladdin și Jasmin, cu elemente mobile (*hârtie colorată, carioci, creioane*). Creați mai multe cadre consecutive.

Varianta 1. Prințesa Jasmin.

Varianta 2. Aladdin.

Desenează baza pentru filmul cu desene animate (peisaj, zugrăvirea covorului și lămpii, etc.), pune pe ea păpușile și creează cadre mobile.

24. MOTIVE ORIENTALE (continuare)

Continuând călătoria, vom poposi în țările din Orientul Îndepărtat – China, Japonia, Coreea. Sperăm că îți sunt cunoscute filmele cu desene animate nipone, care se numesc *anime*. De asemenea, te captivează tablourile alungite cu ieroglife, acoperișurile răsucite ale clădirilor, diversele instrumente muzicale.

Dzio Hisaisi. Valsul „Caruselul vieții” din filmul cu desene animate „Castelul împlător”. Filmele cu desene animate „Violoncelistul Gosiu”, „Struna de aur” (*fragmente*).

Melodie populară chineză. *P. Ceaikovski*. Dansul chinez „Ceaiul” din baletul „Spărgătorul de nuci”.

Amintește-ți de caracteristicile muzicale major și minor. Aceste game muzicale sunt folosite în muzica europeană.

Iar în muzica țărilor din Orientul Îndepărtat este folosită o altă gamă – pentatonică, care are sunete deosebite.

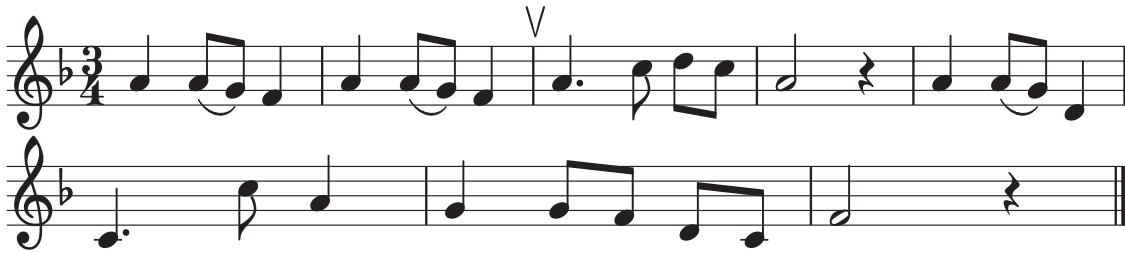

Improvizează pe clapele negre ale pianului.

HIBISCUS (ГІБІСКУС)

Lucrul în perechi.

Varianta 1. Alcătuiți un text, la melodia populară dată, despre floarea hibiscus.

Varianta 2. Improvizând pe clapele negre ale pianului, alcătuiți melodia la poezia de Țui Yuan. Orientați-vă la schemă.

Primăvara înflorește orhideea,

Toamna – crizantemele.

Florile înfloresc, înfloresc...

În Japonia este foarte populară arta de aranjare a florilor – *ikebana*.

Unde în viața ta cotidiană întâlnești minunate compoziții din flori? Caracterizează costumele populare nipone ale păpușilor.

Acasă privește unul dintre filmele cu desene animate ale regizorului nipon, Haiao Miadzaki: „Vecinul meu Totoro”, „Duși de fantome” etc. Sunt evenimente reale sau fantastice? Atrage atenția: cum muzica creează o atmosferă deosebită în film.

24. MOTIVE ORIENTALE (continuare)

Luați cunoștință de robotul-dragon – prietenul lui Med-Art. Această jucărie interactivă i-a ajutat pe călătorii noștri să fie prezenți la sărbătoarea chineză a felinarelor. Pe toți i-a uimit cel mai mult reprezentanții numeroși ai neamului dragonilor. Această ființă fantastică este considerată în Orient simbolul binelui și înțelepciunii.

? Caracterizează forma, gama de culori, podoaba dragonului la sărbătoarea chineză a felinarelor.

Sărbătoarea felinarelor este un spectacol scilpitor cu focuri de artificii. Străzile, casele sunt împodobite cu felinare de diferite mărimi, forme și culori. Aceasta este un gen al artei decorative tradiționale chineze. Distracția preferată de sărbătoare este dansul dragonului, executat în grup.

În China dragonii sunt desenați, decupați din hârtie, confecționați din diferite materiale. Împodobiți în mod miraculos, ei arată fantastic!

 Compară portretele sculpturale ale dragonilor. Care din creațiile de pe ilustrații este relief?

 Varianta 1. Sub impresiile în urma călătoriilor, Brebenel a creat chipul dragonului. Decupează dragonul tău (*origami, hârtie colorată*).

Varianta 2. Confecționează jucăria „Prietenul meu Dragonul” (*detalii din constructorul Lego, materiale menajere, etc.*).

 Alcătuieste un subiect pentru benzile desenate despre dragonul chinez, folosește constructorul Pixton. Acest site te va ajuta să crezi modele de personaje, imagini de fundal și alte elemente.

25. RITMURILE ȘI CULORILE AMERICII ȘI AFRICII

Zburând peste ocean, călătorii noștri au nimerit în America. Anume acolo, la Studioul de filme „Walt Disney” s-au născut multe istorii cu desene animate, îndrăgite de copiii din întreaga lume.

Filme cu desene animate ale Studioului „Walt Disney” (fragmente). Mix melodii.

Claude Debussy. „Cakewalk-ul păpușilor”.

Ce mișcări de dans îți imaginezi, ascultând muzica cakewald? Amintește-ți filmele cu desene animate, personajele cărora le recunoști. Cine dintre ele sunt bune la suflet, vesele, sincere, iar cine – rele și haine? Explică de ce crezi așa.

Joaca „Ghicește filmul cu desene animate după cântec”. Ghicește filmele cu desene animate, însoțește joaca cu mișcări de dans.

Cakewalk (în traducere – „mersul cu turta”) (*укр. кек-у́ок*) – dans afro-american, care, de regulă, este executat sub acompaniamentul banjo, chitarei sau mandolinei.

JAZZ PENTRU COPII (ДИТЯЧИЙ ДЖАЗ)

Muzică I. Hrisanidi

Ди-тя-чий джаз – це су-пер-клас! Ді-тям до впо-до-би віч-ний джаз.

Флей-ти і тром-бо-ни, тру - би, сак - со-фон і кон - тра-бас.

Înainte de învățarea melodiei, recrează ritmul ei, atrage atenție la sincopă. Execută ritmul dansului cakewald.

banjo

Lucrul în grupuri. Citiți textul pe rând. Întreceți-vă, cine citește mai repede.

Este o **î**vadă că voiajul **î**rit în America a adus o mulțime de im-
presii, **î**vadă e că el i-a transformat pe prieteni în **î**
nați ai artei cinematografice. Ei s-au dep**î**sat la studio-
urile de filmări, au descoperit pentru **î**ne sec**î**tele de
c**î**are a filmelor. Au asistat la **î**petițiile actorilor co**î**
ci, care făceau **î**nuni ne**î**icitate cu umbrele, au af**î**
t despre **î**cuzitele de cinema, butaforii și mulaje, au af**î**
t și despre sec**î**tele **î**clamei. Au c**î**rificat că c**î**
area unui film este **î**ar un complicat proces multi**î**te-
ral, în care **î**gizorii, actorii, pictorii-animaliști și alți
specialiști **î**c minuni, **î**dând ne**î**alele **î**ntezii în
opere cinematografice.

În timpul liber confecționează banjo din materialele pe care le ai la îndemână. Filmul cu desene animate „Trolci. Turneu mondial”.

25. RITMURILE ȘI CULORILE AMERICII ȘI AFRICII

Copiii din lumea întreagă privesc filme cu desene animate. În ele personajele îndrăgite povestesc istoriile lor captivante. În deosebi, nimeresc în aventuri interesante animalele, care au caracterul și deprinderile lor.

Filmul cu desene animate „Yakari”, seria „Yakari și grizzly” (fragment).

Amintește-ți din care filme cu desene animate sunt aceste personaje, care sunt numele lor. Care film cu desene animate despre animale îți place mai mult? Compară înfățișarea reală și cea artistică (stilizată) a chipurilor de animale.

Artele vizuale

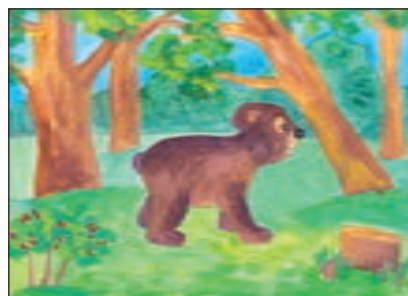
Desenând un animal, ia în considerare proporțiile dintre părțile corpului. Dacă animalul stă sau șede, figura lui este zugrăvită static, adică în repaus. Iar dacă se mișcă, creează o compoziție *dinamică*.

Determină, cine din prietenii tăi a desenat o compoziție dinamică.

Varianta 1. Creează portretul pictat al ursului-grizy (*guașă*). Chibzuiește cum este mai bine să redai pe desen blana animalului.

Varianta 2. Lucrul în grupuri. Desenați o serie de compoziții „Aventurile micilor indieni” după motivele filmului cu desene animate „Yakari” (*guașă*).

În timpul liber creează o bandă desenată despre indianul Yakari din tribul sioux, care este înzestrat cu un har deosebit – poate vorbi cu animalele.

26. RITMURILE ȘI CULORILE AMERICII ȘI AFRICII (continuare)

Știi oare unde pe planeta noastră este cea mai mare arșiță? Desigur, în Africa. Să călătorim încolo!

„La început Creatorul l-a creat pe toboșarul...” – se spune în una din legendele africane. Într-adevăr, toboșarul este o persoană foarte importantă în această parte a globului pământesc. Anume ritmurile alcătuiesc baza muzicii africane. Sunt răspândite instrumentele de percuție de diferite forme – de la micile zăngăneli până la tobele enorme cu o înălțime de peste 2 metri. Multe dintre ele sunt confecționate din materiale naturale: dovleci uscați, bucăți de lemn uscat etc.

Instrumentele muzicale din Africa.

Care instrumente muzicale prevalează în Africa? Împărtășește-ți impresiile despre măiestria interpreților.

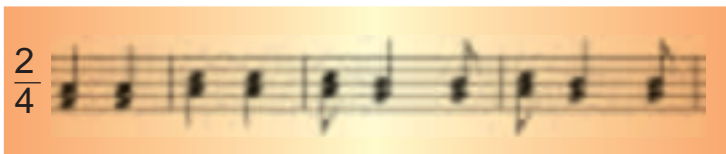
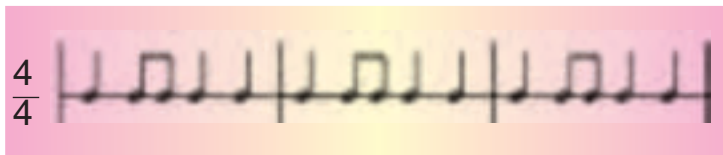
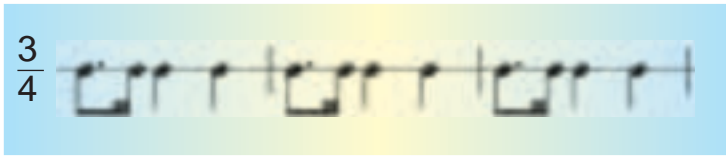

Clipa sportivă „Africa veselă”.

 „Ciunga-cianga” (muzică V. Șainski, textul ucrainean M. Demkiv), anexa cu note, pag. 127.

 Amintește-ți diferite tipuri de ritmuri – uniform, punctat, sincopat. Interpretează desenele ritmice și determină tipul ritmului. Improvizează și creează ritmul propriu. Demonstrează aceasta prietenilor.

 Lucrul în grup. Creați o partitură ritmică, interpretați-o la început piano în tempo Andante, apoi forte în tempo Allegro.

Tobe africane

 În timpul liber confecționează instrumente de percuție din materialele aflate la îndemână. Improvizează ritmurile dansurilor africane.

26. RITMURILE ȘI CULORILE AMERICII ȘI AFRICII (continuare)

Africa este un continent miraculos. Pe teritoriul ei necuprins trăiesc diverse animale, care atrag atenția pictorilor de animale. Pe desenele lor „învie” leii mândri, elefanții puternici, antilopele sprintene, zebrele vărgate, girafele mărețe, maimuțele gălăgioase, păsările frumoase. Toată această diversitate a fost redată în tablourile tinga-tinga, care au devenit cartea de vizită a Africii.

Privește tabloul și numește animalele pe care le cunoști. Aceste picturi ale animalelor sunt decorative sau realiste? Amintește-ți ce înseamnă stilizarea? Ce anume a simplificat pictorul în desenul stilizat? Explică aceasta în baza tabloului cu animale tinga-tinga.

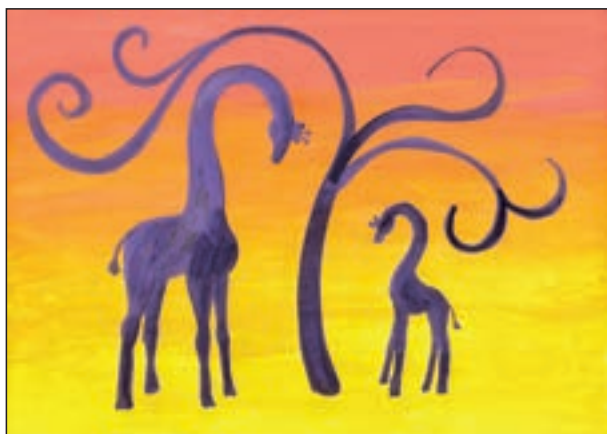

Artele vizuale

În cercul culorilor *culorile contraste* sunt plasate față în față. Folosirea lor în tablou intensifică luminozitatea imaginii.

Desenează animale și păsări africane în maniera decorativă tinga-tinga (*guașă*). Folosește stilizarea.

Creează desene animate după motivele filmului cu desene animate „Tinga-tinga” (Seria 16. „De ce girafa are gât lung”).

27. ORAȘUL VIITORULUI

Călătoriile artistice prin țările lumii, probabil, ți-au îmbogățit închipuirile despre frumusețea planetei noastre. Dar a sosit timpul să revii în Ucraina natală. Prietenii-călători Dorelana, Brebenel și Med-Art au început să-și imagineze cum va fi arta în viitor, cum vor arăta orașele din visele lor.

Relatarea fantastică a Dorelanei i-a uimit prin faptul, că în orașul viitorului peste tot va răsună „muzica culorilor”. Pe străzi și piețe vor clipi fântâni arteziene muzicale, interpretând simfonii în culori luminoase. La fel ca, de exemplu, în parcul „Sofiivka fantastică”.

Dimineața, când copiii merg la școală, iar maturii – la serviciu, marșuri vioaie vor răsună peste tot. În magazine și oficii, în gări și aeroporturi oamenii vor participa la diverse flash mob-uri muzicale. Copiii de mici vor evolua împreună cu interpreți renumiți și cu instrumentiști virtuoși.

Copiii la concertele orchestrei simfonice sub cerul liber. *Andre Rieu. Igor Poklad.* Vioara fermecată (Nina Matvienko, Anastasia Petrik – învingătoarea Concursului Eurovision).

Flash mob (укр. флешмоб) – acțiune de masă planificată în prealabil, în care un grup mare de oameni execută neașteptat acțiuni predeterminate.

DANSUL PRIETENIEI (ТАНЕЦЬ ДРУЖБИ)

Muzică M. Balema Versuri P. Karas

Помірно

Бі - лі, жов - ті, тем - но - шкі - рі - всі ми ща - стя
ко - ва - лі. Нас є - дна ве - ли - ка ві - ра
в мир і ща - стя на Зем - лі. Нас є - дна ве -
ли - ка ві - ра в мир і ща - стя на Зем - лі. Ува - ува

Med-Art i-a propus Dorelanei să includă în proiectul oraşului viitorului automate de joc muzicale, jocuri computerizate, sintetizatoare și instrumente electronice, ca toți copiii să aibă posibilitate nu numai să asculte muzică, dar și să cânte karaoke, să improvizeze noi sunete timbrale.

Imaginează-ți ce instrumente muzicale vor crea inventatorii în viitor. La dorință desenează „muzica culorilor” a fântânilor arteziene.

27. ORAȘUL VIITORULUI

Brebenel a numit proiectul său fantastic „Imnul naturii”. El a visat despre orașul-livadă, în care casele nu vor fi zgârie-nori sumbre din metal și beton, dar eco-piramide, acoperite complet cu copaci și flori. Plantele vor fi sădite pe balcoane, în verande și pe trepte de-a lungul pereților, iar pe acoperișurile caselor vor fi create mini-parcuri confortabile. În asemenea „grădini atârinate” (Sky gardens”) oamenii urmează să trăiască în armonie cu natura, să respire aer curat și să se bucure de cântul păsărilor.

Brebenel n-a uitat și de distracțiile pentru copii. El a planificat multe terenuri de joacă: macheta parcului acvatic cu cascade și cu alunecări abrupte, acvariu cu oglinzi pentru specii exotice ale locuitorilor mărilor și oceanelor.

Machetă (укр. макет) – model al clădirii arhitectonice, copia acesteia în proporții micșorate din diferite materiale.

Ascultând relatările interesante ale prietenilor, Med-Art a hotărât să combine proiectele muzical și ecologic și să creeze la calculator orașul închipuit din vis. Roboții, cu ajutorul tehnologiilor și designului, urmau să transforme locuințele din viitor într-un mediu confortabil de trai.

Proiectul colectiv „Orașul viselor”.

Varianta 1 (grupul arhitecților). Examinați ilustrațiile din manual (pag. 112, 113), desenați orașul visului vostru (*creioane, carioci, vopsele – la alegere*).

Varianta 2 (grupul constructorilor). Creați macheta orașului (*tehnica bricolaj, materiale – cutii, ambalaj din plastic, constructorul Lego, lucruri de uz casnic vechi etc.*).

În timpul vacanței, cu ajutorul părinților sau altor persoane apropiate, finisează proiectul tău la calculator.

VERIFICĂ-ȚI CUNOȘTINȚELE OBTINUTE

Sarcinile Dorelanei

1. Ce dansuri sunt prezentate în imagini?

2. Explică, cum înțelegi tu cuvântul „canon”.

3. Pentru care popoare sunt caracteristice aceste instrumente muzicale?

4. Unește imaginari puzzle-le. Care sunt caracteristicile muzicale ale acestor creații?

Sarcinile lui Brebenel

1. Numește genurile sculpturilor.

2. Explică cum înțelegi tu simetria și asimetria în artă.
3. Numește genurile artei decorative prezentate în imagini.

4. Numește mijloacele de exprimare în grafică, pictură, sculptură.

Sarcinile Dorelanei și ale lui Brebenel

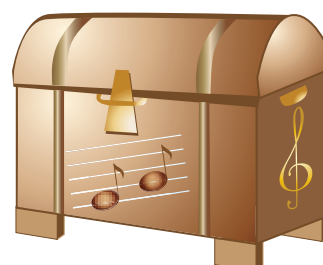
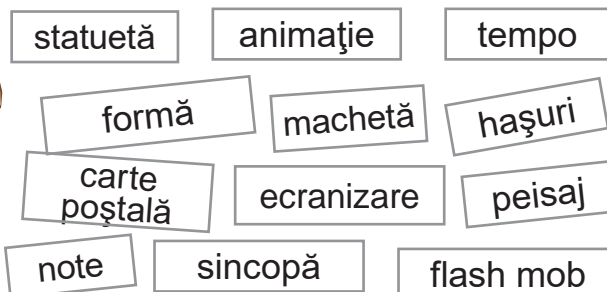
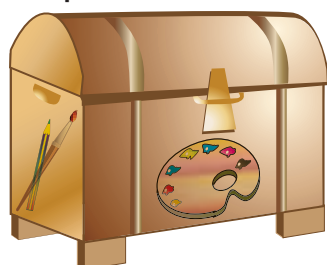
1. Care cuvinte „muzicale” se referă la arta coregrafică?

barcarola

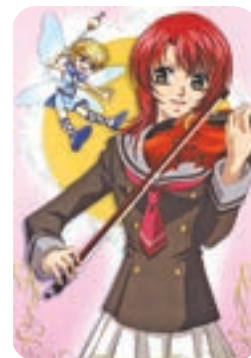
menuet

tarantela

2. Distribuie cuvintele în lădița de artă respectivă. Care cuvânt este de prisos?

3. Care dintre filmele cu desene animate vizionate sunt consacrate muzicii?

4. Fă un selfie. Împreună cu prietenii, cu ajutorul programelor computerizate, creează foto-colajul „Prietenii mei”.

MIC DICȚIONAR

Abecedarul Dorelanei

A capella (*italiană – a cappella*) – interpretare fără însoțire instrumentală.

Ansamblu – grup de muzicanți din doi sau mai mulți interpreți, care interpretează muzica împreună.

Arcan – dans popular ucrainean pentru bărbați, extins în Vestul Ucrainei. Este executat în cerc, cu diferite figuri și toporașe.

Cântece calendaristice de ritual – cântece populare, interpretate în timpul sărbătorilor calendaristice de peste an.

Ciclu – creații muzicale (sau părți), unite printr-o idee comună.

Clavecin – instrument muzical vechi cu claviatură.

Cover-versiune în muzica populară – interpretare nouă (prelucrare creativă) a unei piese muzicale cunoscute.

Mod – set de note ale unei scări sonore.

Orchestra simfonică – colectiv de muzicanți, compus din interpreți care cântă la instrumente cu coarde, de suflat și de percuție.

Orgă – instrument muzical de suflat cu claviatură.

Pauză – pauză temporară de întrerupere a melodiei.

Registru – sunetele vocii sau ale instrumentului, care se deosebește prin înălțime (înalt, mediu, jos).

Rondo (*din italiană „mișcare în cerc”*) – formă muzicală, în care de câteva ori răsună tema, succedată de diferite episoade.

Sincopă – schimbarea accentului de pe timpul tare pe cel slab.

Suită – creație muzicală, compusă din câteva părți, unite printr-o singură temă.

Timbru – calitate a vocii omului sau a instrumentului muzical.

Variații – formă muzicală, în care răsună tema și variațiile ei.

Abecedarul lui Brebenei

Arhitectură – arta de a crea edificii, case, piețe, parcuri.

Artă animalistică – zugrăvirea animalelor.

Artă decorativă aplicată – arta de confecționare, împodobire artistică a articolelor de uz.

Asimetrie – lipsa simetriei.

Bandă desenată – succesiunea desenelor, de regulă cu texte scurte, care creează o anumită relație.

Cărți poștale – gen al graficii. Ele țin de producția tipărită.

Colorit – combinarea armonioasă a culorilor în compoziție.

Decor – decorația artistică a scenei pentru spectacol.

Făurărie – prelucrarea artistică a metalelor prin încălzirea lor.

Ilustrație – desen, care însoțește relatarea.

Machetă – modelul edificiului arhitectonic, copia lui de dimensiuni micșorate din diferite materiale

Mozaic – zugrăvire sau ornament, executat din pietre colorate, sticlă, plăci ceramice și din alte materiale.

Natură moartă – zugrăvirea florilor, legumelor și fructelor, obiectelor de uz în arta plastică.

Origami – tăierea figurilor din hârtie, împăturită de două sau mai multe ori, gen al artei decorative aplicate.

Ornament – desen creat prin repetarea ritmică a elementelor.

Peisaj – redarea vederilor din natură în arta plastică.

Pictură – gen al artei plastice, zugrăvirea cu vopsele.

Portret – redarea pictată, sculptată sau fotografică a omului sau a unui grup de oameni.

Porțelan – diversitate a ceramicii de culoare albă.

Relief – sculptură ale cărei forme iese puțin în afară pe un fond cu care fac corp comun.

Siluetă – schițarea obiectului, accentuând conturul.

Simetrie – plasarea egală a părților compoziției față de axă sau de centru.

Statuetă – sculptură mică, executată în lemn, os, porțelan, argilă, piatră, metal sau în alte materiale.

Abecedarul Dorelanei și al lui Brebenel

Amuletă – obiect magic, care îl apără pe proprietarul său.

Anime – film cu desene animate nipon.

Colaj – unirea diferitor obiecte, imagini într-o compoziție integră.

Compoziție – unirea diferitor detalii într-o creație integră.

Ecranizare – recrearea operelor literare cu mijloacele de cinema și televiziune.

Film artistic – gen al artei cinematografice, în care joacă actorii.

Film cu desene animate – gen al artei cinematografice, personajele căruia sunt păpușile sau personajele desenate de pictori.

Flash mob – acțiune de masă planificată în prealabil, în care un grup mare de oameni execută acțiuni predeterminate.

Folclor – creație populară, păstrată în basme, legende, proverbe, zicători, cântece.

Ghid – persoană, care desfășoară excursii la expoziții.

Hașuri – în pictură – linii create printr-o mișcare scurtă a mâinii.

Muze u (*din greacă – „palatul muzelor”*) – instituție unde sunt păstrate monumente ale naturii și culturii, în muzeul de artă – creații artistice.

Ritm – succesiunea sunetelor scurte și lungi în muzică; repetarea sau succesiunea a câtorva elemente în arta plastică, în deosebi în ornament.

Semne – în muzică – semne care indică cum trebuie interpretată piesa muzicală.

АНЕХА СІУ НОТЕ МУЗІКАЛЕ

МОЯ ПЛАНЕТА СИНЬООКА

Музика О. Янушкевич Вірші Н. Погребняк

Мо-я пла - не - та – зір-ка між сві-та-ми. Як віль-ний птах

ле - тить у май-бут-тя! _____ Зіг-рі-та сон-цем,

мрі-я-ми, піс - ня - ми, ___ цві-те са-да - ми, ___ жи - ве тру-

да - ми, ___ да-ру - є нам ча - рів - ну мить жит - тя!

2. О Україно, земле неозора.
Широкий степ і золоті поля,
Блакить небесна, тихий шепіт моря,
Моє спасіння
В добрі і горі,
Тобі вклоняюсь, доленько моя.
3. Я п'ю добро з джерел твоїх магічних
І чистоту із прадідів-лісів.
Живи на радість, матінко, довічно,
Квітуй на волі
На добру долю,
Щоб не скінчився рід твоїх синів.
4. У нас в руках планета синьоока,
Священний скарб звабливої краси.
Цей світ любові, дар віків глибоких,
Наш дім єдиний
Спаси, людино!
Прекрасне завтра на Землі спаси!

У РИТМІ СЕРЦЯ

Музика *Руслани Лижичко* Вірші *Сашка Положинського*

Є у кож-но-го з нас лай-ла-ла-ла, в сер-ці мрі-я сво-я! Зна-ю
я, зна-єш ти, лай - ла - ла - ла, це не сон. То при-
йшов но-вий час, лай - ла - ла - ла, зна - єш ти, зна-ю я: до - с'яг-
ну - ти ме - ти, лай - ла - ла - ла, мож - на тіль - ки ра - зом!

1. Я хочу, щоб моє дерево було зеленим,
Щоб зла сокира його ніколи не торкалася!
Щоб колискова бабусина знов прийшла до мене,
І щоб зі мною назавжди зосталася!
Я хочу, щоб мій будинок був високим і гарним,
Щоб поруч зі мною жили привітні люди!
Щоб кожне добре діло не лишалось марним,
І щоб було так завжди та усюди!
А я хочу, щоб моя річка була чистою.
Бо я влітку дуже люблю в ній купатися!
А ще хочу, щоб сонце посмішкою променистою
Не забувало кожного ранку зі мною вітатися!
А я просто люблю збирати квіти,
Дихати їхніми п'янкими ароматами!
Я кожному новому другу по-справжньому радітиму,
«Дай-да-на-да» з ним весело співатиму!

Приспів:

Є у кожного з нас
В серці мрія своя!
Знаю я, знаєш ти –
Це не сон!

То прийшов новий час –
Знаєш ти, знаю я –
Досягнути мети
Можна тільки разом!

2. А я хочу, щоб мої друзі ніколи не плакали,
І щоб кожен пишався великою родиною!
Ми всі вчимося жити, і мені не однаково,
Ким я стану, коли виросту.
Та головне – щоб був людиною!
А до мене прилетіла ластівка,
І гніздо лаштує під моєю стріхою!
Моє серце розривається від щастя,
І я готовий (-ва) поділитися своєю втіхою!
Над своєю землею пропливу разом
з хмарами...
Пролечу над нею разом з лелеками...
Чи можуть бути гори чужі такими гарними?
Чи можуть бути степи такими далекими?
Всі ми діти землі казково-чарівної!
Кожен з нас став її малою частиною!
Всі ми діти країни єдиної!
Всі ми є сім'єю єдиною!

ВЕСЕЛА ПІСЕНЬКА

Музика та вірші І. Танчака

Як-що сум - но то-бі удо - ро - зі, по-руч дру-зів з то-бо - ю не-
ма, ти зга-дай на-шу піс-ню ве - се - лу і пов - то-рнй зна-йо-мі сло-
Приспів
ва. «Хай пі-сень-ка ве - се - ла на За - хід і на Схід ле-
тить вміста і се - ла, не - се, не-се при-віт. Не - хай ї-ї спі-ва - ють до-
рос-лі і ма-лі, у - сі, хто лю-бить піс - ню на зем - лі.
Усі, хто лю - бить піс - ню на зем - лі.

2. Може, ти десь далеко від дому
І тебе перестріла біда,
Ти згадай нашу пісню веселу
І повторюй знайомі слова!

Приспів.

3. У мандрівку подався ти, друже,
Щоб побачити світу дива,
Ти згадай нашу пісню веселу
І повторюй знайомі слова!

Приспів.

МОВА БАРВІНКОВА

Музика *М. Жабляк* Вірші *Ю. Драгун*

Помірно

1. У - кра - їн - ську рід - ну мо - ву бать - ки да - ру - ва - ли,
че - рез все жит - тя лю - би - ти ї - ї на - ка - за - ли.

2. Веселковою своєю
Змалечку горджуся,
І до неї, як до неньки,
Я тепер горнуся.
Барвінкову мову рідну
Цінувати знаю
І зелену їй дорогу
Устеляти маю.

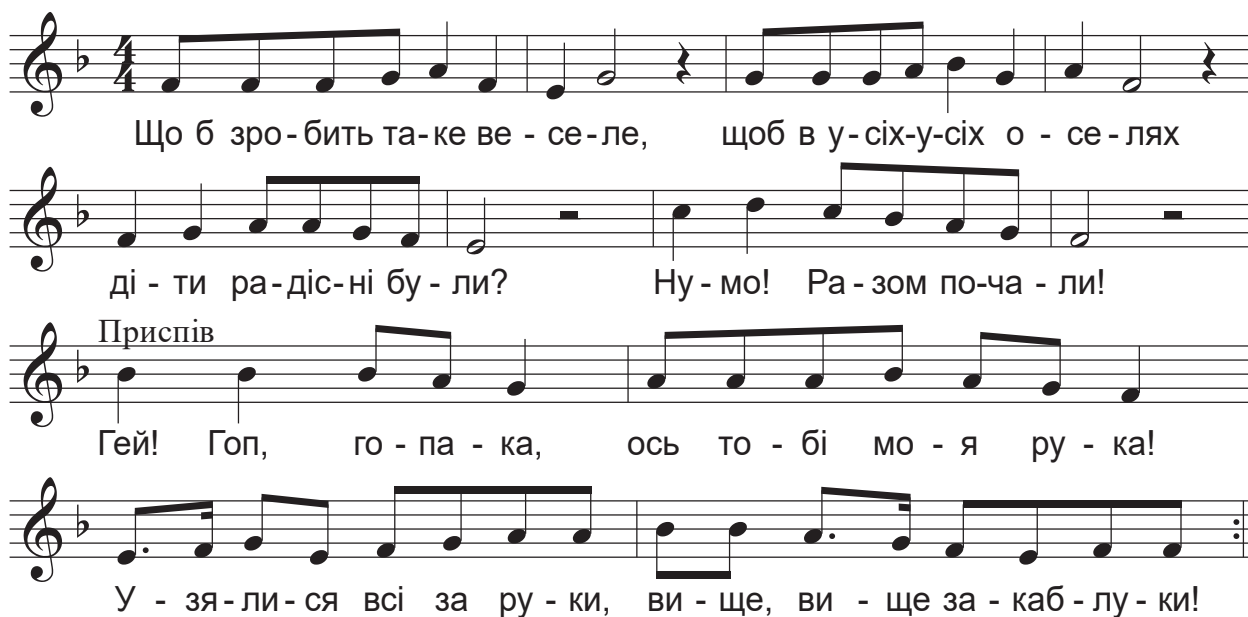
Та у своїм ріднім краю
Її величаю.
Між барвінковим розмаєм
Чиста, мов криниця,
Не забруднювати, пити
Нам її годиться.

3. З веселковою красою
Щодень розмовляю

4. Той, хто рідну мову-неньку
Любить й поважає –
Барвінкове, веселкове
Усе життя має.

ГОПАК

Музика *О. Злотника* Вірші *Л. Ямкового*

Що б зро - бить та - ке ве - се - ле, щоб в у - сіх - у - сіх о - се - лях
ді - ти ра - діс - ні бу - ли? Ну - мо! Ра - зом по - ча - ли!
Приспів
Гей! Гоп, го - па - ка, ось то - бі мо - я ру - ка!
У - зя - ли - ся всі за ру - ки, ви - ще, ви - ще за - каб - лу - ки!

2. Що б зробити таке хороше,
Щоб розвіялась пороша,
І на вулиці моїй
Заспівали солов'ї?

Приспів.

3. Що б зробити таке важливе,
Щоб усі були щасливі?
Ти і я, вони і ми,
Ну, подумайте самі.

Приспів.

ПОЛЬКА

Музика й вірші народні

Ся - є в не - бі со - неч - ко, со - неч - ко, зо - ло - те - є до - неч - ко,
до - неч - ко. Про - сить ві - тер хма - роч - ку, хма - роч - ку: «Гей! Стан - цю - ем
Приспів
по - леч - ку, по - леч - ку!» Тра - ля - ля - ля, тра - ля - ля - ля. Гей! Стан -
цю - ем по - леч - ку, по - леч - ку! по - леч - ку.

2. Струни скрипки тонкі, тонкі,
Звуки флейти дзвінкі, дзвінкі,
Грайте, труби, голосніш, голосніш,
Танок буде веселіш, веселіш.

Приспів:

Тра-ля-ля ля тра-ля-ля ля/
Танок буде веселіш, веселіш! / 2 р.

3. Руки самі хлопають, хлопають,
Ноги самі тупають, топають.
Дружать танець з піснями, піснями,
Гей, співайте всі з нами, всі з нами!

Приспів:

Тра-ля ля-ля тра-ля-ля ля/
Гей, співайте всі з нами, всі з нами!!!

БУЛЬБА

Білоруська народна пісня-танець

Гар-ні, гар-ні буль-бу з пе-чы у тор-бач-ку да на пле-чы,
у тор-бач-ку да ня-сі. Ска-жеш «дзя-куй», як з'я-сі.
Трам-там-там, та-ра-та-та-там, ска-жаш «дзя-куй», як з'я-сі.

Приспів:

Трам-там-там, та-ра-та-та-та-там,
Скажаш дзякуй, як з'ясі.
Трам-там-там, та-ра-та-та-та-там,
Трам-там, ці-рам, та-ра-ра-рам.

2. Бульбу пякуць, бульбу вараць,
Бульбу ядуць, бульбу хваляць.
З бульбы клёцкі, з бульбы каша,
Вось такая доля наша.

Приспів:

Трам-там-там, та-ра-та-та-та-там,
Вось такая доля наша.
Трам-там-там, та-ра-та-та-та-там,
Трам-там, ці-рам, та-ра-ра-рам.

ПАСТУХ

Французька народна пісня

Помірно

Гра-є, гра-є пас-ту - шок, кли-че вів-ці на лу - жок.
Тіль-ки не-бо за-па-ла-є, візь-ме хлі-ба він та й гра-є:
«Ту-ру – ту-ру, та-ра - ра», – чу-ти з на-шо - го дво-ра.

2. Трави – срібні від роси,
Скрізь пташині голоси.
Соловейко сів на гілку,

В руки хлопчик взяв сопілку:
«Ту-ру, ту-ру, та-ра-ра,
Нам на луки вже пора».

ДРУЖБА І ДОСТЛУК

Музика *Л. Джемалядінової*

Вірші *М. Пугач, Л. Джемалядінової, Н. Кононенко*

Дру-жить бджіл-ка з кві-та-ми, з пта-шко-ю – зо-ря.
Дру-жить лис-тя з ві - та - ми, з па - ру - сом – мо-ря.
Зем-лю зроб-лять каз-ко-ю скіль-ки доб-рих рук,
Крим зіг - рі - ють лас - ко-ю друж-ба і дост-лук!

СНІГ

Музика та вірші *Д. Пташинської*

Від- шу-мі-ло лі-то смі-хом і піс-ня-ми, ще-бе-том пта-ши-ним, го-мо-ном до-ріг...

Дов-го о-сінь пла-ка-ла сі-ри-ми до-ща-ми, а те-пер за вік-на-ми сніг...

А те-пер за вік-на-ми сніг... Бі-лий сніг, не зни-кай, будь лас - ка, хай на-

ді-я вду-ші зо-рі - є, хай три - ва - є зи-мо-ва каз - ка, і збу-

ва - ють - ся світ - лі мрі - ї.

2. У краї далекі відлетіло літо
З клином журавлиним, наче уві сні.
За вікном холодним заметіль і вітер,
Та спокійно й тепло мені. *Приспів*

ЧАРДАШ

Угорський народний танець

Гей, да-вай-те ра-зом з на-ми цей та-нок стан-цю-єм вправ-но!

То в о-дин-ці, то по - пар - но, до впо-до-би чар - даш нам.

Завантаж нотний додаток.

SUMAR

I. Suntem copiii tăi, Ucraină!

4	1. Admirăm frumusețea Pământului	6
8	2. Admirăm frumusețea Pământului (continuare)	10
12	3. Dănuirea artei în veacuri	14
16	4. Dănuirea artei în veacuri (continuare)	18
20	5. Artă și sănătatea	22
24	6. Artă și sănătatea (continuare)	26
28	7. În cercul prietenilor slavi	30
32	8. În cercul prietenilor slavi (continuare)	34
36	9. În ospeție la unguri, români și moldoveni	38
40	10. În ospeție la unguri, români și moldoveni (continuare)	42
44	11. Motive naționale în arta tătarilor crimeeni și grecilor	46
48	12. Motive naționale în arta tătarilor crimeeni și grecilor (continuare)	50
	<i>Verifică-ți cunoștințele obținute.</i>	52

II. Călătorii prin țări și continente

54	13. Călătorie prin Germania și Austria	56
58	14. Călătorie prin Germania și Austria (continuare)	60
62	15. Franța și Anglia – țări ale palatelor, teatrelor, muzeelor	64
66	16. Franța și Anglia – țări ale palatelor, teatrelor, muzeelor (continuare)	68
70	17. Călătorie în Italia însoțită și în Spania	72
74	18. Călătorie în Italia însoțită și în Spania (continuare)	76
78	19. Scandinavia – ținut aspru și enigmatic	80
82	20. Scandinavia – ținut aspru și enigmatic (continuare)	84
86	21. Motive artistice din meleaguri calde	88
90	22. Motive artistice din meleaguri calde (continuare)	92
94	23. Motive orientale	96
98	24. Motive orientale (continuare)	100
102	25. Ritmurile și culorile Americii și Africii	104
106	26. Ritmurile și culorile Americii și Africii (continuare)	108
110	27. Orașul viitorului	112
	<i>Verifică-ți cunoștințele obținute.</i>	114
	<i>Mic dicționar</i>	116
	<i>Anexă cu note muzicale</i>	119

DANSURILE POPOARELOR LUMII

VALS

FLAMENCO

DANS INDIAN

TARANTELA

CEARDAŞ

DANS AFRICAN

HOPAK

LEZGHINKA

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Навчальне видання

МАСОЛ Людмила Михайлівна
ГАЙДАМАКА Олена Василівна
КОЛОТИЛО Оксана Миколаївна

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 4 класу з навчанням молдовською мовою
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Авторка вірша на с. 9 – Д. Безносенко.

У підручнику використано репродукції творів та ілюстрації:

С. 4. Т. Зеленченко. Цикл «Український рік»; с. 6. О. Кваша «Хліб»; с. 8. Поштова листівка; Н. Старовойтова «Дівчина-Україна»; с. 10. Ф. Чаннер. Ілюстрації «Зла Земля»; с. 12. 5-гривневі монети, світлина з Музею гучульського побуту, етнографії та музичних інструментів ім. Романа Кумлика, С. Глуцук «Багатство струн»; с. 14. Натюрморт, чашка Н. Сотс; с. 16. Hanne Lore Koehler; с. 18. В. К. Хеда «Натюрморт»; О. Шупляк, В. Низовцев; с. 20. Н. Басараб «Український танець», І. Сушельницька «Гопак»; с. 21. В. Кушнір «Аркан»; с. 22. О. Скицюк «Чарівний птах і равлик»; О. Вакуленко, релакс-розмальовки; с. 28. М. Марлье; с. 30. О. Мрадаєва «Політ над містом»; с. 31. Світлина м. Гданьськ (Польща); с. 34. О. Подоzerова «Ранковий вітерець»; с. 38. Б. Салій «Чорногора»; с. 39. Світлина м. Будапешт (Угорщина); с. 40. С. Бондаренко «Молдавський танець», Corneliu Michăilescu Romanian. Композиція з румунським мотивом; с. 41. Марка (Молдова); с. 44. З. Аблязізова. Кримськотатарські персонажі. Розпис на склі; с. 45. Марка (Україна); с. 48. Pantelis Zografos «Грецький танець»; с. 54. Порцелянова статуетка «Родинний концерт»; с. 56. Годинникова вежа (Глокеншпиль), м. Мюнхен (Німеччина); с. 58. В. Горанов «Віденський вальс»; с. 60. Статуетка королівського білого коня – символ Відня. Австрійська порцеляна; с. 62. Невідомий автор «Менует»; с. 63. Порцелянова статуетка «Менует»; с. 66. David Hohn. Ілюстрація до книжки К. С. Льюїса «Лев, чаклунка і платяна шафа»; с. 70. О. Турчин «Венеційські маріонетки»; с. 71. А. Ромаков «Танцівниця тарантели»; с. 76. П. Даєні «Іспанська танцівниця», С. Залмансон «Фламенко»; с. 78. Н. Гольц «Чарівник Оле Лукое»; с. 82. Ета Малуаука; с. 84. О. Янссон «Ми прийшли з миром», Х. аф Клінт; с. 86. Н. Чакветадзе «Хор»; с. 88. Ц. Шагинян, З. Мартіашвілі «Щаслива родина»; с. 103. У. Монт «Хлопчик, що грає на банджо»; с. 108. Живопис тінгатінга; с. 113. Ц. Тошков «Проект міста майбутнього, Р. Маккол «Місто майбутнього».

У виданні використано малюнки та фото з відкритих джерел інтернету: vecteezy.com, depositphotos.com. Якщо ви раптом побачили свій авторський матеріал, повідомте, будь ласка, про це у видавництво за телефоном: (050) 336 99 97 або на електронну пошту genea_ua@gmail.com. У перевиданні цей матеріал буде видалено або вміщено посилання на ваш ресурс. Дякуємо за розуміння.

Переклад з української А. Маріуци
Молдовською мовою

Редактор А. Адокией
Коректор М. Сореску
Технічний редактор С. Максимець
Комп'ютерна верстка В. Моцкіна

Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 13,44. Обл.-вид. арк. 12,58.
Наклад 331 прим. Зам. № 1606.

Видавець і виготовлювач видавничий дім «Букрек»,
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000.
Тел./факс: (0372) 55-29-43. Е-mail: info@bukrek.net. Сайт: www.bukrek.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
ЧЦ № 1 від 10.07.2000 р.

ARTA DECORATIVĂ APLICATĂ A POPOARELOR LUMII

PĂPUȘĂ

PICTURĂ

ORIGAMI

BRODERIE

FĂURĂRIE

GRAVURĂ ÎN METAL

INCRUSTARE ÎN LEMN

MOZAIC

CERAMICĂ

GIUVAERGIE